

НА ПЕРЕХРЕСНІЙ
СТАНЦІЇ

АКЦЕНТ

ТЕАТР

СВІТ
ЛІТЕРАТУРИ

стор. 5

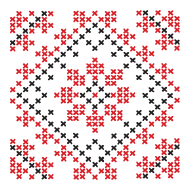
КВОТИ:
ЗА І ПРОТИ

стор. 6

100 РОКІВ
ЖУРНАЛУ

стор. 13

cultua.media

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№13 | 31 березня 2017

загальнодержавна українська газета

ISSN 2519-4429

КРЕАТИВНА

ПЕКТОРАЛЬ

Фото: Олександр АНАНЮВА

НАШ ІНДЕКС 60969

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА НА 2017 РІК: ІІІ КВ. - 59,81 ГРН; 6 МІСЯЦІВ - 138,54 ГРН

ВЕРХОВНА РАДА УХВАЛИЛА ЗАКОНИ

23 березня Верховна Рада ухвалила Закон «Про державну підтримку кінематографії в Україні» (№ 3081-д) – в цілому, з урахуванням пропозицій Президента України. За відповідне рішення проголосувало 270 народних депутатів.

Цей проект закону був ухвалений у першому читанні ВРУ 22 вересня 2016 року та спрямований Президентом на доопрацювання з метою впорядкувати його положення відповідно до вимог Конституції України, Бюджетного кодексу України, узгодити з нор-

мами інших законодавчих актів.

Голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності Микола Княжицький, представляючи доопрацьований законопроект, зазначив, що впродовж більш ніж півтора року представники Комітету, засобів масової інформації, Міністерства культури України, Державного агентства України з питань кіно, Міністерства інформації, а також представники кіноіндустрії опрацьовували цей законопроект та дійшли до спільного рішення; і поправки, запропоновані Президентом України, були враховані.

Голова Комітету з питань культури і духовності також відзначив, що минулого року знято рекордну для незалежної України кількість вітчизняних фільмів – 30 стрічок. За його словами, завдяки цьому закону ми матимемо можливість разів у п'ять збільшити кількість кінокартин, які знімаються в Україні, в тому числі й вітчизняних телесеріалів. Це шанс бути представленими у світі – в конкуренції ідей і в конкуренції культури, де кіно є найкращою промоцією.

23 березня Верховна Рада схвалила в другому читанні та в цілому Закон України «Про Український культурний фонд» (№ 5491).

Відповідний законопроект був ухвалений у першому читанні та взятий за основу Верховною Радою України 9 лютого 2017 року.

Проект Закону України «Про Український культурний фонд» був розроблений групою народних депутатів з метою сприяння розвитку культури та мистецтв України, забезпечення сприятливих умов для розвитку інтелектуального та духовного потенціалу особистості й суспільства, а також для широкого доступу громадян до національного культурного надбання та підтримки культурного розмаїття.

Члени Комітету з питань культури і духовності доопрацювали остаточний варіант законопро-

екту, врахувавши зауваження та пропозиції народних депутатів і представників громадськості. Так, до Закону були внесені доповнення в частині уточнення повноважень Наглядової ради Фонду та функцій голови Наглядової ради; основні завдання Фонду доповнили пунктами щодо підтримки культурних проектів української діаспори та задоволення культурних потреб громадян України, які проживають за кордоном. Окрім того, відзначено, що під час конкурсного відбору проектів, вартість яких перевищує розмір 150 мінімальних заробітних плат, встановлених законом про Державний бюджет України на 1 січня відповідного року, враховуються інтереси територіальних громад шляхом проведення консультацій із уповноваженими представниками таких громад.

Прес-служба Мінкультури

Під час робочої поїздки до Львівської області міністр культури України Євген Нищук провів зустріч із першим заступником голови Львівської облдержадміністрації Ростиславом Замлинським.

Сторони обговорили стан та перспективи культурного розвитку регіону, підтримки на рівні держави культурних ініціатив Львівщини, а також втілення спільних мистецьких проектів за сприяння Міністерства культури. Зокрема, поглиблення тісної творчої співпраці з обраними за конкурсом керівниками національних закладів культури – Львівської

Представлення нового керівника Львівського оперного театру

РОБОЧА ПОЇЗДКА НА ЛЬВІВЩИНУ

галереї мистецтв Тарасом Возняком та Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької Василем Вовкуном.

На зустрічі також порушили питання створення каталогу, до якого будуть включені історичні та інші унікальні об'єкти Львівщини, котрі могли би використовуватись як локації для проведення кінозйомок. Міністр культури висловив свою підтримку цій ініціативі та наголосив, що її варто продовжити і в інших регіонах України, а такий каталог має стати загальнодержавним. Надто – у контексті того, що питання підтримки виробництва українського кіно є пріоритетним для держави, й у 2017 році на ці процеси Уряд уперше виділив близько 500 мільйонів гривень.

Серед іншого – була порушена також гостроактуальна тема нормативно-правового врегулювання на державному рівні процесів, пов'язаних зі збереженням об'єктів культурної спадщини Львівщини. Під час розмови озвучено низку першочергових питань та пропозицій, втілення яких на рівні Львівської облдержадміністрації, облради та муніципалітету Львова допоможе зберегти та примножити культурні надбання регіону.

20 березня міністр культури України офіційно представив нового генерального директора – художнього керівника Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької – Василя Вовкуна.

Євген Нищук під час свого виступу висловив упевненість, що призначення на посаду генерального директора Львівської опери відомого режисера, культуролога, народного артиста України

Василя Вовкуна – стане новим імпульсом для подальшого розвитку знаного в Україні та поза її межами театрального колективу. Зі свого боку, пан Вовкун поділився власною програмою розвитку одного із провідних мистецьких закладів країни.

Серед найближчих планів – реалізація інноваційних проектів, які дозволять театру інтегруватися в сучасний культурний простір. Василь Вовкун бачить розвиток закладу через впровадження новітніх форм діяльності, зокрема: залучення молодих акторів та композиторів, створення сфери надання власних послуг, налагодження тісної співпраці з музичними навчальними закладами, активізація гастрольної діяльності та проведення масштабної рекламної кампанії для залучення ширшого кола відвідувачів.

За словами нового керівника Львівської опери, зараз триває аналіз економічних, фінансових і технічних показників останніх років. Будуть враховані всі позитивні та негативні їх прояви задля налагодження більш ефективного роботи закладу.

У рамках робочої поїздки міністр культури України Євген Нищук взяв участь у презентації виставки «Скарби Підгорецького замку».

Експозицію відкрили у Львівській національній галереї мистецтв імені Б. Возницького. Предмети виставки свого часу прикрашали інтер'єри найбільш презентабельної королівської резиденції Центрально-Східної Європи – Підгорецького замку.

«Скарби...» – це понад 200 експонатів, українська частина колекції – твори живопису, скульптура, зброя, ужиткове мистецтво. Цілісна, продумана режисюра експозиції з елементами інтерактиву має власний образ, організатори втілили ті аспекти і форми популяризації музейних цінностей, котрі адекватні сьогоденню. Вперше у Львові виставка створена з використанням новітніх технічних засобів – сенсорних екранів, комп'ютерної техніки, проводяться зйомки за допомогою дронів.

Прес-служба Мінкультури

Скарби Підгорецького замку

ІНІЦІАТИВА І ДОПОМОГА ВЕТЕРАНАМ АТО

З нагоди річниці своєї діяльності – організатори єдиної бази перевірених центрів допомоги учасникам АТО «Без броні» назвали найкращу ініціативу допомоги війнам-атовцям: Коростенський місцевий центр з надання безоплатної правової допомоги.

Ілля СКИРТАЧ

А переможцем у проекті «Шлях до себе» став Андрій Соломін – ветеран 51 ОМБР, історія адаптації якого отримала найбільше позитивних відгуків громадськості.

«Ми перевірили 881 організацію в усіх регіонах України, окрім Криму. Основними критеріями перевірки стали: планування діяльності, оцінка ефективності, наявність позитивного «фідбеку», запит на послуги та його зростання, представлення в інфопросторі та доступність, співпраця із колегами (перенаправлення). Враховуючи ці показники, ініціативи оцінювали за 100-бальною шкалою. До проміжку від 90 до 99 балів увійшли 45 організацій, 33 з яких спеціалізуються на наданні юридичної допомоги, три – психологічної, одна зосереджена на фізичній реабілітації, а вісім – організації широкого профілю, які поєднують декілька галузей допомоги», – розповіла координаторка проекту «Без броні», голова ГО Studena Анастасія Мельниченко.

Ефективність діяльності організацій визначили шляхом анкетування клієнтів, перевірки звітності та внутрішнього моніторингу роботи фахівців. Коростенський місцевий центр з надання безоплатної право-

вої допомоги отримав 99 балів, ця державна установа створена за кошти Міжнародного фонду «Відродження».

«За 2016 рік наш центр допоміг 415 особам. Цьогоріч ми очікуємо значне збільшення звернень через зміни у законодавстві та розширення сфери надання безоплатної допомоги війнам-атовцям. Ми спеціалізуємося,

ростенського центру Оксана Сергієнко.

Відбулась і церемонія нагородження переможця у проекті «Шлях до себе» – Андрія Соломіна, який у ході реабілітації після АТО почав малювати. Нині його роботи експонуються в музеях України та Італії.

«Після повернення з АТО я не міг спати. Хотів забутись у спор-

Нагородження переможця у проекті «Шлях до себе» Андрія Соломіна – ветерана 51 ОМБР

перш за все, на вторинній правовій допомозі, тобто надаємо послуги адвокатів, оформлюємо процесуальні документи тощо. Найчастіше до нас звертаються щодо отримання виплат до 5 травня, статусу учасника бойових дій, інваліда війни та спорів стосовно ненадання земельної ділянки», – прокоментувала фахівець з інтеграції Ко-

ті, але знайшов спокій завдяки арт-терапії проекту «Зігрій душу». Тоді я вперше взяв до рук пензля, і вже за 3 місяці опинився на 4-ому Міжнародному художньому пленері «Виноградна лоза» в місті Обзор у Болгарії. Нині дві мої картини викупила держава, вони – в Музеї волинської ікони, поруч із Холмською Чудотворною іконою Богородиці. Ще одну, кошти після продажу якої пішли на реабілітацію інших ветеранів-атовців, придбала греко-католицька громада міста Реджо-нель-Емілія в Італії. Зараз я працюю з проектом «Парадокс війни», – каже Андрій Соломін.

А психолог проекту «Без броні» Тетяна Руденко каже, що близько третини атовців після демобілізації починають нове життя у ранише не властивих для них галузях.

Більш детальну інформацію про успішні історії та шлях до себе після війни можна знайти на сайті проекту «Без броні». Адже подолати фобії, з якими кожна людина залишається сам на сам після жаків війни, – справа непростя, але й, судячи з усього, не безнадійна.

ПІСНІ ШОПЕНА – УКРАЇНСЬКОЮ!

Українські вокальні переклади мають давню традицію, закладену М. Рильським, М. Лукашем, Л. Старицькою-Черняхівською, Б. Теном.

Незважаючи на те, що в радянські часи вітчизняні оперні театри з успіхом ставили і західноєвропейські, і російські опери в блискучих українських перекладах, видавці бралися лише за російськомовні, залишаючи творчість українських перекладачів поза увагою. З часом це, а також глобалізаційні процеси призвели до того, що українськомовна опера стала рідкісним явищем на вітчизняній сцені.

2011 року член Національної спілки композиторів України Андрій Бондаренко започаткував проект «Світова класика українською», який спрямований на відродження традиції виконання вокальних творів композиторів різних національних шкіл в українських перекладах. У межах проекту проведено кілька концертів, видано клавір опери «Сокіл» з українським перекладом М. Стрихи та презентаційний диск концертних записів. Але найголовніше – не сучасне виконання призабутих перекладів, здійснених класиками української літератури. А те, що до перекладацької роботи в межах проекту «Світова класика українською» долучилася ціла когорта сучасних майстрів слова.

26 березня зі сцени Будинку вчених НАН України прозвучали 20 пісень, написаних видатним польським композитором Фридериком Шопеном на слова А. Міцкевича, В. Вітвицького та інших польських поетів, – у сучасних перекладах Олени О'Лір, Тетяни Череп-Пероганич, Валерія Яковчука, Анни Багряної, Лілії Батюк-Нечипоренко, Романа Бойчука, Ольги Бреславської, Любові Відути, Івана Іценка і Тетяни Франченко.

Ці пісні різноманітні за жанром і тематикою – серед них є композиції про кохання, жартівлива «Гу-

лянка», є і трагічні пісні, навіяні часами антиросійського повстання 1830-их років.

У концерті взяли участь солісти – заслужений діяч мистецтв Оксана Петрикова, заслужена артистка України Оксана Дондик, заслужений працівник культури Галина Швидків; а також лауреати міжнародних конкурсів Роман Шнуренко, Павло Денисенко, Сергій Борисенко, Маркіян Свято, Тетяна Киченко, Надія Більдід та Аліна Сердека; концертмейстери Ірина Козачук, Андрій Бондаренко, Григорій Ганзбург.

Концерт пройшов у переповненій залі із великим успіхом – столична публіка, вочевидь, спрагла на подібного штибу прем'єри. Андрій Бондаренко, коментуючи концерт, запевнив, що проект «Світова класика українською» продовжуватиметься.

«Мені висловили побажання щодо перекладів інших польських авторів (Моношко, Шимановський та інші), італійських оперних авторів, Шуберта (автора 600 романсів, з яких перекладено хіба десяток), Шумана, Гріга (здається, жодного ще не переклали). І Моцарт у перекладі Є. Дробязка очікує на своє виконання», – зазначив Андрій Бондаренко.

Особливістю концертів проекту «Світова класика українською» є їхній повний запис із метою поширення відео- та аудіоматеріалів на умовах вільних ліцензій. Зокрема, фотографії та записи, зроблені на концерті «Польські пісні Ф. Шопена», будуть доступні на Вікісховищі на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported, що передбачає право на копіювання, розповсюдження і створення похідних робіт за умови зазначення авторства. Також віднедавна під вільною ліцензією видається й газета «Культура і життя», яка є постійним інформаційним партнером проекту Андрія Бондаренка.

Євген БУКЕТ
Фото автора

Богдан Бенюк, Нінель Биченко та Лариса Хоролець

День театру – свято особливе, адже воно є знакомим не лише для тих, хто служить у цьому храмі мистецтва, але й для всіх, хто любить це дзеркало життя.

Леся САМІЙЛЕНКО

А в Міжнародний день театру мистецька спільнота столиці таки святкувала – у Колонній залі Київської державної адміністрації, куди всіх гостинно запросив сам мер міста Віталій Кличко. Тож факт, що цей театральний бал уже назвали таким, що відбувся у «форматі КМДА», – істинна правда: стіни адміністрації задишали ароматами святкового позитиву. Театром окрилило всіх присутніх у той вечір!

Проте головна інтрига цієї події полягала в тому, що до останнього моменту оголошення переможців «Київської пекторалі 2016» – усе було покрито таємницею, а процес церемонії вручення нагород став суцільною несподіванкою. І це надало дійству особливого настрою. Адже в приміщенні, де бувало всякого дива з

лихвою, створити теплий і затишний клімат веселощів і водночас урочистостей – не так і просто. А саме така атмосфера панувала, як кажуть, із першого акорду цієї події. Уявіть, що зачинав захід виступ незвичайного хору, учасниками якого були актори-міми. Вони чудово виконали «Многая літа» і налаштували публіку на урочистий лад.

Першою на сцену викликали переможницю «Київської пекторалі 2016», оголошення імені якої викликало бурхливу реакцію присутніх неспроста. «За особливий внесок у розвиток театрального мистецтва» цьогоріч була нагороджена... Хто ж її не знає?! – Нінель Биченко, учениця Амвросія Бучми і вже десятки років поспіль як викладачка мистецьких вишів. Усі почули та побачили на сцені щасливу і молоду жінку, яка натхненно й артистично розповідала не лише про себе, але й про своїх знаменитих учнів.

Кращим дебютантом став молодий актор Олександр Вознюк, який від несподіванки розгубився... А от Валерія Федорова, до речі, учениця Нінель Биченко, яка стала кращою в номінації «Ре-

25-ИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ В ІННОВАЦІЙНОМУ ФОРМАТІ

жисерський дебют», вважає це не своєю перемогою, а здобутком її команди.

Про молодих згадати варто, бо їм ще премії і премії здобувати. А от Богдан Бенюк, якого нагороди нібито самі шукають і гукають звідусіль, знову став кращим із «Річардської» когорти українсько-грузинської команди митців усіх часів і народів. Зрозуміло, що вистава франківців перемогла у декількох номінаціях. Але вся ця інформація після церемонії нагородження і свята театру вже не є таємницею для тих, кого вона цікавить.

Інновацією була й нова номінація – «За енергійність мистецьких пошуків», у якій переможцем було обрано «Дикий театр». Одним словом – ми за дикі танці разом із європейською спільнотою. Адже є ким та чим пишатися, і всі переможці – таки кращі з кращих на українському театральному Олімпі.

А 25-е ювілейне святкування, насичене інноваційними режисерськими ідеями Дмитра Тодорука, – стало феєричною і водночас майже по-сімейному затишною подією. Не було особливо офіційно і режиму. Запрошеним пояснили, що в театрі вони щодня, а до мерії їх запрошено як гостей... Що ще додати до творчих і позитивних моментів у житті нашого міста? По закінченні церемонії ведучий Тимур Мірош-

ниченко запросив усіх присутніх на «неофіційну» частину події. А головне, що повинні знати скептики і критикани, – цьогоріч уперше була запроваджена практика на-бору членів

журі – представників різних театральних закладів.

Отак усе й було.

Фото Юлії ЗУБКО

КОМЕДІЯ – СКРІЗЬ

Уже традиційно – у Міжнародний день театру, 27 березня, стартував єдиний в Україні міжрегіональний фестиваль комедійного мистецтва «ГаШоТю».

Захід покликаний підтримати найскладніший жанр – комедійний – та показати, що комедія супроводжує нас скрізь, як у житті, так і в мистецтві. У кіно – це кінокомедія, в театрі – комедійні п'єси, у фотомистецтві є роботи комедійного жанру. Фестиваль не обмежується Україною, учасники можуть бути із будь-якої країни. Відібраний членами журі матеріал демонструється в різних регіонах нашої держави. Цьогоріч географія форуму розширилася, долучилися Березань, Баришівка, Київ, Рівне та Запоріжжя.

Організатор заходу – Академія творчості «АМПЛУА». Фестиваль проводиться за підтримки Національної спілки кінематографістів України, Гільдії сценаристів України, загальнодержавної української газети «Культура і життя».

Урочисте відкриття відбулося у місті Березань, де цілий день проводили культурні заходи. Протягом тижня у Києві та інших містах відбуваються ескізні вистави, фотовиставки, майстер-класи, екскурсії, покази кінокомедій, експрес-пітчінги для сценаристів, творчі зустрічі митців і глядачів.

«Цього разу активно підключилася дитяча аудиторія. Надійшли фільми від школярів. Але ми змо-

гли включити деякі з цих стрічок тільки до позаконкурсної програми. Фестиваль тримає високу професійну планку, тому в нас суворе журі. Ми хочемо відзначити тільки тих, на кого справді можна рівнятися у складному жанрі комедії. У минулі два роки в номінації «Краща кінокомедія» нікому не присудили перше місце. Подивимося, що буде цього разу», – інтригує арт-директор і засновник фестивалю, актриса, сценарист, продюсер, член Національної спілки театральних діячів України Тетяна Щастіна.

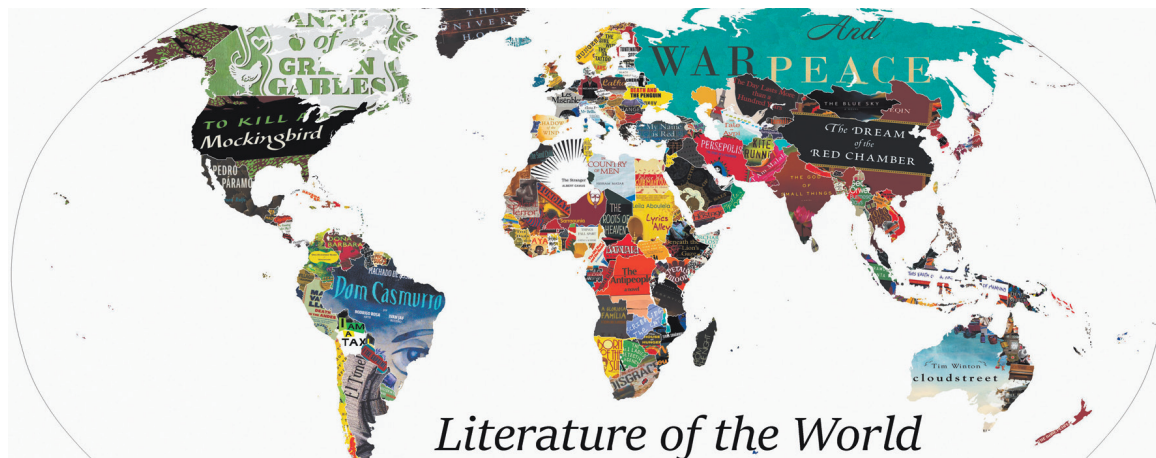
У столичній програмі заплановано: відкриття фотовиставки комедійних робіт «Шляхами усмішок» і зустріч з автором, членом НСФХУ Андрієм Недзельницьким – у культурному просторі «Августін» (31 березня о 18.00); у Міжнародний день гумору, 1 квітня, – в Будинку кіно НСКУ: сценарний інтенсив від сценариста, драматурга, члена правління Гільдії сценаристів України Олексія Комаровського (о 15.30), експрес-пітчінги для сценаристів (о 17.00), перегляд комедійних короткометражок фіналістів фестивалю та оголошення переможців (о 18.00).

Детальну програму можна знайти на сайті atamplua.com.ua та на сторінках Академії творчості «АМПЛУА» у соцмережах.

Маргарита РОМАШКІНА

КАРТА СВІТУ ЛІТЕРАТУРИ

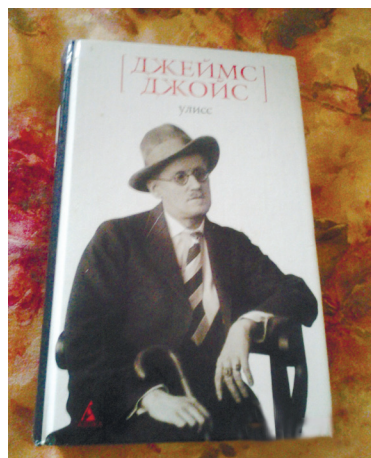
Часто образ чужої країни формується через літературні твори: ми читаємо та отримуємо уявлення про емоційні взаємини людей, що там мешкають, їхні зацікавлення, а часом і про конкретні міста.

Любов ЯКИМЧУК

Ці враження від твору можуть бути настільки сильними, що змушують поїхати в цю країну та переконаватися, що вона справді така, як в улюбленому художньому тексті. Звісно, що з українцями, які, за статистикою, не часто виїжджають навіть за межі своєї області, це трапляється рідше, ніж з іноземцями, які подорожують доволі багато. Тому нам залишається лише читати.

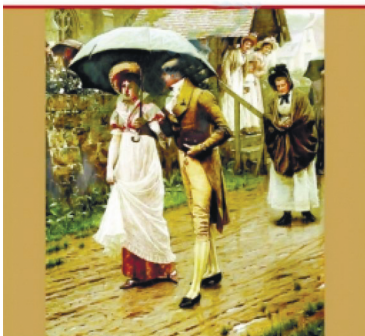
Цікаво, що свою літературну карту світу створив один досвідчений читач, відомий в Інтернеті під нікнеймом Reddit. Кожна країна на цій карті представлена знаменитим або найважливішим своїм романом. Звісно, читач спирався переважно на власний смак, хоча часто його вибір асоціюється зі світовим літературним каноном.

Велика Британія на цій карті представлена романом «Гордість і упередження» Джейн Остін, написаним на початку XIX століття. Роман справді вважається одним із найбільш читаних в іс-

Literature of the World

Джейн Остін
ГОРДІСТЬ
та
УПЕРЕДЖЕННЯ

торії літератури та неодноразово був екранізований. В останній екранізації головну героїню Елізабет Беннет зіграла Кіра Найтлі. Роман посів дев'яте місце у рейтингу 100 найкращих книг усіх часів щотижневого американського журналу Newsweek.

Ірландія зображена на карті романом «Уліс» Джеймса Джойса, який створений на початку XX століття. Книга описує один день життя Леопольда Блума в Дубліні та вважається найвизначнішим твором модернізму. Безліч алюзій, техніка потоку свідомості. До речі, роман не так давно переклали українською, що вважається неабияким досягненням вітчизняної школи перекладу, адже в українському виданні він має 736 сторінок, написаних доволі простою мовою із багатим словником. Переклад здійснений Олександром Терехом та Олександром Мокровольським.

Іран у світі асоціюється з графічним романом «Персеполіс» – про іранську революцію та долю дівчинки-підлітка, яка після навчання в австрійській школі повертається до Ірану, де режим ісламської республіки серйозно обмежує її особисту свободу. Це автобіографічний твір, авторка якого, Маржан Сатрапі, пише французькою та мешкає в Парижі. Роман опублікований 2000

року та нагороджений Франкфуртським ярмарком. Твір вважається класикою графічного роману, перекладений шістнадцятьма мовами, але української серед них нема. За книжкою у Франції знятий мультфільм з однойменною назвою, який теж варто переглянути.

США зображені на літературній карті романом Гарпер Лі «Убити пересмішника». Текст опублікований у середині XX століття, нагороджений Пулітцерівською премією та вважається класикою сучасної американської літератури. Українською перекладений двічі, востаннє 2015 року Тетяною Некрич. Книга посідає 40 місце у згаданому вище рейтингу журналу Newsweek.

Канада на карті – це роман «Енн із Зелених Дахів» Люсі-Мод Монтгомері, опублікований на початку XX століття. Роман неодноразово екранізований та перекладений українською Анною Вовченко.

Україна асоціюється у світі з ім'ям українського російськомовного письменника Андрія Куркова та його романом «Пікнік на кризі». Це перший роман письменника, у ньому історія розпочинається з того, що головний герой Віктор бере з київського зоопарку пінгіна, бо там немає чим годувати тварин. Уперше опублікований 1996 року.

НІМЕЦЬКА ПИСЬМЕННИЦЯ ІЗ МАРІУПОЛЯ

Днями завершилася найбільша літературна подія року – Ляйпцизький книжковий ярмарок, на якому Україну представляли автори Міжнародної літературної корпорації Meridian Czernowitz – Сергій Жадан, Ігор Померанцев та Ірина Цілик.

Цю поїздку підтримало Міністерство закордонних справ Німеччини, Українсько-німецьке культурне товариство Gedankendach та Посольство Німеччини в Україні. Також на ярмарку презентував переклад своєї книги німецькою поет Остап Сливинський. Збірку поезій переклала давно відома в перекладацькому світі Клаудія Дате.

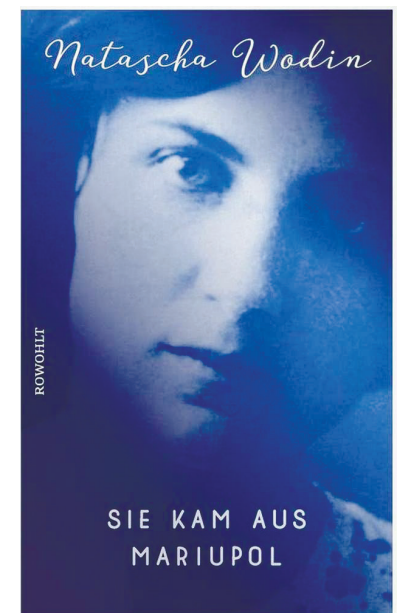
Можна було би сказати, що саме так скромно і виглядала Україна в Ляйпцигу, якби не ще одна німецькомовна авторка. Колись подібну роль у Німеччині відіграла Катя Петровська з книгою «Мабуть Естер». Цього року відзначилася німецька авторка українського походження, перекладачка російської літератури Наташа Водін. Вона здобула премію ярмарку в номінації «Белетристика» за автобіографічний роман «Вона родом з Маріуполя».

У романі йдеться про матір авторки, Євгенію, котра мешкала до початку Другої світової війни в українському Маріуполі. Це місто, раніше безлике для європейців, із початком нинішньої війни в Україні стало впізнаваним. Книжка розповідає про те, як 23-річна Євгенія зі своїм чоловіком, багатого старшим від неї, опинилася в окупації. Подружжя повірило в нацистську пропаганду про гарне життя оstarбайтерів у Німеччині і покинуло Маріуполь. А повернутися туди вони вже не змогли, бо на них у Союзі чекали табори та звинувачення у співпраці з нацистським режимом. У результаті переживань, Євгенія захворіла на психічну хворобу та покінула

життя самогубством, залишивши двох неповнолітніх дочок без нікого. Одній дівчинці було чотири роки, іншій одинадцять. Дівчата мало знали про Маріуполь, окрім того, що вдома була стара ікона та три чорно-білі фотографії – знімки їхніх безіменних родичів.

Авторка роману перекладала з російської, тому була в Радянському Союзі, утім, не робила ніяких спроб дізнатися історію своєї родини. Власне, родинне розслідування Наташа провела лише недавно, працюючи над романізованою автобіографічною книгою.

Як розповідає Наташа журналістам, одні родичі давали адреси інших. Вона писала їм листи, отримувала від них фотографії, старі платівки. Врешті-решт, ця історія розплуталася, і Наташа реконструювала родинне минуле, а чого не знала, вигадала.

Критики зазначають, що книжка дуже похмура, адже досвід Наташі Водін винятково негативний. Вона сама постає у ній вигнанцем, із якого знущуються всі, кому не лінь. У дитинстві Наташа була російською для німецьких школярів, майже ворогом, чужою. Її батько вживав алкоголь, мати мала психічні проблеми та зрештою перестала опікуватися дітьми.

Роман завершується самогубством матері, хоч історія Наташі Водін на цьому не закінчується. Вона потрапила в сиротинець, потім жила як безпритульна. Жодного просвіту в житті – аж до перекладацьких успіхів. А ще ж нагороду від Ляйпцизького книжкового ярмарку можна вважати хорошим закінченням цієї історії. А можливо, і гарним її продовженням.

Любов ЯКИМЧУК

Законопроект, ухвалений у першому читанні ВРУ, який передбачає 75% українського продукту на телебаченні, можна поки що розглядати як явище... дуже суперечливе і досить оригінальне.

Леся САМІЙЛЕНКО

Адже тема «українізації українців» – гідна щонайменше уваги Книги рекордів Гіннеса чи хоча б Семи чудес України. Погодьтеся, немає у світі країни чи нації, яка страждала б від головного болю через свою ідентифікацію чи мовну проблему такого рівня. А ми мучимося над цим уже чверть століття державної незалежності і не втямимо та не насмілимося вирішити все раз і назавжди, принаймні мудро і розумно.

Стосовно самого законопроекту, варіанти якого запропоновані, можна сказати лише одне: українська законотворча казуїстика – явище непереможне, й озвученого питання – це стосується теж. Але критикувати цей закон немає сенсу, адже він, за словами самих законодавців, є лише першим кроком до вирішення проблеми «українізації» телепростору.

А от роздуми на цю тему нині ще на часі, адже до другого читання, кажуть, «як до Москви пішки». В інформаційній війні, треба зізнатися чесно, ми вже далеко не на перших позиціях, бо таки ж ніяк не втямимо просту істину, що риба гниє з голови, інших варіантів природа ще не вигадала. Тож з голови нас і «закатали» – як націю – майже «під асфальт». І лише Бог знає, як нині звільнити з-під нього українське питання ідентифікації держави.

Та, як любили повторювати наші предки, «казали Боги, щоб ви помогли»... І ми пробуємо поглянути на цю тему з точки пропозицій, висловлених не народ-

ними депутатами – авторами законопроекту, а тими з них, які не мають прямої причетності до цього «явища», однак уявляють, як може бути краще. Про «стовідсотковість» українського мовного продукту надихає по м р і я т и

ЗА І ПРОТИ СТА ВІДСОТКІВ

хоча б ситуація, яка нині запанувала у вітчизняному радіоному просторі. Адже скільки було розмов і криків стосовно того, що не буде чим наповнити, якщо тільки українське, що він буде не якісний – цей продукт. Нині ці істеричні заяви самі собою зникли, бо практика свідчить про зворотне. То чому б не почати те, що повинно було статися ще 25 років тому, відразу після здобуття незалежності? Ми все танцювали той модний танець «крок вперед і два назад» і дожились до того, що маємо 75% реального російськомовного телепродукту.

І тут виникає питання про радикальну заборону російських телеканалів. Зрозуміло, що будь-яка заборона викликає одну реакцію – агресію і спротив. То чому ж

перед тим, як насмілитися забороняти, не подумалося, що саме присутність «агресорських» телеканалів може сприяти виявленню адекватності у мисленні населення України.

Не думаю, що найлютіші шовіністи і русофіли змогли б довго протриматись у своєму спротиві проти такої відвертої й агресивної брехні, яка летиться з екранів на їхні запліснявілі мізки щодня. А нині технічний прогрес уможливорює моніторинги загребуваності каналів таких «брехтворців» на всіх рівнях. Тож чому не запропонувати революційний прорив у цьому питанні і не додати до 75 запропонованих у законопроектах відсотків ще всього 25?

Боїмося, бо це «може боляче вдарити...» По кому і по чому?

Коли внаслідок недолугості мислення «світлоголових законотворців» маємо лише агресію у ставленні до цих проблем і причинно-наслідковий зв'язок у подальших «піррових перемогах» у царині підвищення рейтингу українського телебачення. Адже, як євреї кажуть, не шкодуйте заварки, коли хочете, щоб чай допоміг прокинутись і ожити організму. Так і в цьому питанні: треба не шкодувати ко-

штів на підвищення всіх рівнів можливостей українського телебачення. Бо загублений розум русифікованого українця потребує лише одного – дрючка в руки, і ковбасою заїсти душевний біль відлучення від «мамки Росії». А це – дуже симптоматично, і не шкідливіше, ніж поради від людей «з натовпу», які не дивились, не захоплювались і не полюбили всім серцем та душею лушпайки російської пропаганди.

ГІРКІ РОЗДУМИ ПРО СВЯТКОВЕ

З настанням цьогорічної весни розпочалися і ювілейні заходи на відзначення 100-річчя Української революції 1917–1921 рр. За логікою минулорічного указу Президента мало б бути відкриття 17 березня меморіальної дошки засновникам Української Центральної Ради. Адже саме в цей день, рівно 100 років тому, в приміщенні українського клубу «Родина» за адресою: вул. Володимирська, 42 (де тепер знаходиться видавництво «Дніпро») і заснували прообраз майбутнього парламенту Української Народної Республіки. Крім того, мало б відбутись відповідне проведення державних урочистостей з нагоди 100-річчя Української Центральної Ради в приміщенні Будинку вчителя, що на вул. Володимирська, 57, де вона і працювала до свого розпуску після гетьманського перевороту 29 квітня 1918 року.

Складається враження, що нинішнє керівництво Будинку вчителя настільки всесильне і має таку непереможну підтримку в коридорах київської влади, що загубило залишки громадянської совісті та відповідальності перед українською нацією. Замість подальшого розвитку Музею Української революції 1917–1921 ро-

ків, зокрема, щодо розширення сучасної експозиції та можливо-го відтворення меморіальних кабінетів Голови Центральної Ради Української Народної Республіки М. Грушевського та першого Голови уряду Української Народної Республіки В. Винниченка в історичній будівлі Української Центральної Ради, як заплановано в указі Президента, а також створення Зали Слави з бюстами видатних діячів Української революції 1917–1921 рр., нове керівництво взяло курс на п'ятирічний ремонт (!) Будинку вчителя для термінового «освоєння» бюджетних коштів. Для цього задумано викинути на вулицю, власне, сам Музей Української революції, а заодно і Педагогічний музей з його більш ніж сторічними артефактами. І це замість того, щоб виселити з Будинку вчителя численні бізнес-школи та інші непрофільні структури.

А через п'ять років виявиться, що там вже немає місця для музейних експозицій і фондів. Адже сьогодні, як відомо, продана таємничим власникам територія під самими стінами Будинку вчителя, де мав би постати згідно з меморіальною дошкою пам'ятник Симону Петлюрі. І це яскраво свідчить про невтішний для українства сценарій розвитку подій...

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Але... Схоже, що саме такий варіант законопроекту і має шанс бути схваленим у другому читанні. Принаймні так вважають народні депутати, які представляють різні фракції у парламенті і погодились відповісти на запитання: «Чи можлива радикальна революція у телевізійній сфері?» та «Як ви ставитесь до ідеї стовідсоткового українського продукту?»

Андрій Ілленко (позафракційний):

– Цей законопроект абсолютно правильний, адже про «стовідсотковість» говорити безглуздо, бо такий варіант ніколи не буде схвалений цим парламентом. У законопроекті все збалансовано і продумано – в сенсі його відповідності до думки політичних сил саме у Верховній Раді.

Ігор Гаврилов (народний депутат ВР III скликання; полі-

толог, громадський діяч, журналіст):

– Як мрія про український інформаційний простір – таке можливо. Треба мріяти, бо часто те, про що ти думаєш, збувається... Але ми вже так запізнились із вирішенням цього питання, що нині повинні радіти тому, що телебачення, за умови схвалення цього закону в другому читанні, може бути українським на 75%. А ще потрібно дуже багато працювати над якістю цього наповнення.

Оксана Білозір (фракція БПП):

– Це не просто добре, а чудово, що питання починає вирішуватись. Ми трохи запізно затвердили цей законопроект у першому читанні, але саме 75% – оптимальна норма для цивілізованого вирішення проблеми.

Ми не можемо зациклюватись лише на своєму, а повинні ще й збагачуватись тим, що маємо. У нас проживають представники різних національностей, і ніколи не потрібно забувати про те, що вони також є носіями своєї національної культури і потребують інформаційної, зокрема, й телевізійної підтримки. Тож скоро ви переконаєтесь у тому, що цей варіант законопроекту є продуктом збалансованої думки, яка відповідає реаліям нашого життя.

Андрій Лозовий (фракція Радикальної партії):

– Сто відсотків!? Про таке можна лише говорити і мріяти, але це неправильно, адже в цьому питанні все не так просто, бо ми вже й так пасемо задніх в інформаційній війні. А ці розмови про «стовідсотковість» нинішнього

українського телебачення – утопія. Бо хай би ми на 75% вирішили свою проблему, а потім уже можна і про 95% мріяти, якщо така затребуваність і звичка дивитись телевизор, який не лише мовить, але й показує українське, стане нормою життя українців. В цьому варіанті законопроекту – все досить логічно та виважено, і він має шанс бути ухваленим ще цим парламентом і цього скликання. Дай нам Боже! Добрий почин і перший крок зроблено.

Олена Кондратюк (фракція БЮТ):

– Все буде добре, адже цей закон так довго чекав свого часу. Аж ніяк і нікого не може дискредитувати те, що 75% телепродукту має бути українською мовою і, дай Боже, українського виробника. Ухвалення цього законопроекту у першому чи-

танні – великий прорив і навіть заслуга тих, хто його творив, бо він з усіх точок зору – збалансований продукт команди професіоналів.

Микола Княжицький (Блок «Народний фронт»; автор законопроекту):

– Як я можу говорити про «недоліки», коли сам його писав? Якщо вони є, то нині вже до другого читання приймаються поправки. Поки що цей процес на стадії реєстрації, але всі зауваження до схвалення у першому читанні – ми взяли до уваги; зараз працюємо над тим, щоб вони були відображені в остаточному варіанті, який подамо на друге читання. Повірте, в цьому законопроекті все продумано, а головне – прораховано до найдрібніших деталей, і він має шанс бути ухваленим.

У Києві розпочалися зйомки повнометражного художнього фільму Egregor. Пригодницький трилер з елементами містики знімаються в Україні (Київ, Львів), Ізраїлі та Європі.

Світлана СОКОЛОВА

Кінопроект став одним із переможців 9-го Конкурсного відбору Держкіно, тож картина створюється за державної підтримки. Виробництво здійснює кінокомпанія «СОЛАР МЕДІА ІНТЕРТЕЙНМЕНТ». Автори сценарію – Любомир Левицький та Сергій Касторних. Вартість виробництва фільму становить 66 млн 268,7 тис. грн, з них 22 млн грн – надає Держкіно.

Про що ж фільм? Упродовж сотні років секретний орден бореться за можливість керувати свідомістю людства. Віктор Грабовські – батько дитини, яку орден обрав для матеріалізації найпотужнішого у світі егрегора. Щоби знайти викраденого сина, Віктору доведеться подолати безліч перешкод...

Роль головної героїні виконує одна із найталановитіших актрис Німеччини – Франциска Петрі, в арсеналі якої вже є кілька нагород від великих міжнародних кінофестивалів (за фільм «Для Міріам» Франциска отримала відзнаку «За найкращу жіночу роль» – в Іспанії, Франції та на 59-ому Берлінському міжнародному кінофестивалі). Актриса перевтілювалася в детектива Інтерполу на ім'я Івонн Барт і розпочинає розслідування зникнення хлопця.

У перший день зйомок на території офісного центру «Вандерленд» журналісти поспілкувалися з режисером Л. Левицьким та Ф. Петрі. Артистка аргументувала рішення знятися: «Мене вразили події на Майдані, а історія, описана в картині, дає можливість побачити взаємозв'язок часів та подій – сучасних із давніми секретними».

Знімальна група

ПОВЕРНЕННЯ КІНОІНДУСТРІЇ

«Основний меседж стрічки – людству не потрібні поводири, бо кожна людина є мікросвітом, – пояснює режисер. – У всі віки з'являлися вожді, які пробували цілі нації кудись вести, але імперії розвалювалися...»

ВІД ЗАБУТТЯ ДО ПРОДАЖУ ЗА КОРДОН

Голова Державного агентства з питань кіно Пилип Ілленко повідомив, що це жанрове кіно, яке нам потрібно. Воно може привести українських глядачів у кінотеатри та позмагатися за box office за кордоном. Сюжет буде зрозумілим усьому світові, але продукт буде зроблений в Україні, українськими режисерами, автором, акторами, і лише кілька іноземними артистами.

«Ми підтримуємо зараз близько 50-и "повних метрів", ігрових та анімаційних, різних тем і жанрів, бо у глядача різний смак, – каже П. Ілленко. – У середині 1990-их перспективи зняти українське кіно не було. Сьогодні є можливість ще й показати його глядачеві. Чотири роки тому факт демонстрації в кіно-

театрі "Київ" за гроші – вже був "вище даху". "ТойХтоПройшовКрізьВогонь" став сенсацією, бо почав збирати глядачів. А зараз ми вже говоримо про потенційний продаж за кордон, успіх на фестивалях. Усі разом повертаємо Україні кіноіндустрію».

КАМЕНІ СПОТИКАННЯ

Є проблеми із пошуком хороших проєктів, з освітою. Не можна навчити знімати кіно на пальцях. Студентам кіноінституту бракує камер, павільйонів. Дефіцит других режисерів, художників по костюмах, гримерів, каскадерів, піротехніків. За кордоном інакше. В кіношколі Таллінна, наприклад, є такі павільйони та обладнання, які в нашій країні мають, мабуть, одна-дві студії.

Пилип Ілленко назвав зйомки картини Egregor великою амбіцією для нашої кіноіндустрії і висловив думку, що її просування у світі посприє прогресу. Ну що ж, стежитимемо. Завершення виробництва фільму заплановане на кінець 2018-го року.

Фото прес-служба фільму Egregor

ШКОЛА ВИЖИВАННЯ

Із 24 до 31 березня у столичному Будинку кіно, у кінотеатрах «Київ» та «Кінопанорама» проходить XIV Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA.

Демонструється 94 фільми із 47 країн світу. Тема й центральна кінопрограма фестивалю – «Чотири градуси»: про перших посланців глобального потепління в стрічці «ТулеТувалу»; небезпечні наслідки індустрії тваринництва у «Великій рогатій змові»; соціальні структури монгольських провінцій у «Демоні скорботи»; зухвалі акції лабораторії The Yes Men; і про те, що екологічне – це завжди політичне, у фільмі «Коли два світи зіштовхуються».

Відкрив фестиваль фільм «The Yes Men: Згодні бунтують» (реж. Лора Нікс, Енді Бічлбаум, Майк Бонанно) – про знамениту групу екоактивістів, яка протягом двох десятиліть створювала містіфікації у ЗМІ, аби викривати злочини корпорацій. У сатиричних інтервенціях на бізнес-заходах, в Інтернеті, на телебаченні, на вулицях – The Yes Men грали роль корпоративних злочинців вели-

Валентина Потапова

тиметься людина через 30 років і які на смак хробаки.

Спеціальний показ – документальна стрічка «Процес. Російська держава проти Олега Сенцова» режисера Аскольда Курова. Презентували також видання «Справжня ціна вугілля в умовах війни на Донбасі»: у шахтарських містах та селищах зафіксовані порушення соціальних, трудових та екологічних прав місцевих жителів.

DOCU/ART об'єднала швейцарських музикантів-експеримен-

«Кулі для виживання» – герої відкриття

кого масштабу, щоби привернути увагу до злочинів проти людства та довкілля.

Стрічки змагаються в конкурсах: DOCU/ЖИТТЯ, DOCU/ПРАВА й DOCU/КОРОТКО, а також у національному DOCU/УКРАЇНА. Журі – зарубіжні та українські експерти й документалісти. Свого переможця обере студентське журі та глядачі.

У позаконкурсній частині – 10 програм. DOCU/ХІТІ – це фаворити міжнародних фестивалів, серед яких – номінант на премію «Оскар» «Я не твій негр» (реж. Раул Пек). Програма МАЙСТРИ – фільми видатних документалістів – С. Буковського, А. Стоніса, М. Янека, П. Лозінського та М. Главоггера.

НОМО SCIENCE – науково-популярне есе Вернера Герцога про Інтернет, дослідження про плісняву та зразок антинаукового кіно. ПОКОЛІННЯ С – про споживання, розповідає, чим харчува-

таторів, які видобувають звуки для свого мистецтва на звалищах, китайських «ван гоїв», що створюють копії, не бачивши оригіналу, та документальне полотно про постапокаліпсис.

Член журі Валентина Потапова, яка була регіональною представницею фестивалю в Криму, повідомила, що на півострові є кіноклуби і документальне кіно Docudays UA. Не всі керівники зберегли мужність продовжувати їхню роботу, вони зазвичай діють під назвою медіа-клуби, й там, як і раніше, показують фільми цього мандрівного фестивалю.

А конкурс творів-есе за фестивалними фільмами серед школярів Криму показав, що ці діти дуже точно розуміють основні європейські цінності.

Світлана СОКОЛОВА

Фото: прес-служба фестивалю

Яків Вітюк і Сергій Савченко

У культурному просторі AUTONOMOUS на базі ДП «Кримський дім» триває фотовиставка Сергія Савченка та Якова Вітюка «Відчуття Криму».

Роман РАТУШНИЙ

На суд глядача представлені 64 фотознімки кримських авторів, на яких зафіксовані унікальні місця півострова, натюрморти, макрозйомка. Упродовж виставки проходить благодійний онлайн-аукціон робіт. Кошти, виручені під час цього заходу, будуть спрямовані на допомогу кримським політ'язням.

Яків Вітюк – фотограф, переселенець – народився і все життя прожив у кримському передгір'ї, останнім часом мешкає у Євпаторії. Зараз проживає в Києві.

– Ви покинули Крим зразу ж після анексії півострова?

– Я виїхав із Криму порівняно недавно. Мені приємно, що, по-

трапивши до Києва, я знайшов людей, яким не байдуже, що відбувається в Україні і, зокрема, в Криму. Спочатку було скрутно, але вважаю, потрібно працювати і рухатись уперед. Неважливо – це Київ чи якесь інше місто України. За тебе нічого нічого не зробить. Столиця дає значні можливості, але і покладає на кожного, хто тут проживає, велику відповідальність.

– Чим Ви займаєтесь у Києві?

– Наразі працюю тележурналістом. Ми розповідаємо про переселенців. Уже зняли 10 програм, у яких показали, як живуть українці з Криму і Донбасу, що були змушені покинути свої домівки.

– Про що була Ваша перша програма?

– Перша моя програма розповідала про відносини кримчан і «Приватбанку». На час анексії на рахунках жителів Криму зберігались кошти в загальному розмірі близько 1 мільярда доларів. Частину з них повернули тим, хто залишився на півострові. Але патріоти, котрі виїхали до України,

ОДИН КРИМ – ДВА БАЧЕННЯ

– грошей так і не отримали, і це триває ось уже три роки.

– Чому всі Ваші фотознімки на виставці у чорно-білому виконанні, на відміну від світлин Вашого колеги?

– Мені подобається графіка чорно-білих робіт. Це дещо незвичний погляд на Крим, адже більшість авторів знімають кримські пейзажі виключно в кольорі.

Сергій Савченко – фотограф, переселенець – народився в Донецькій області, згодом сім'я переїхала до Криму.

– Сергію, Ви живете і працюєте в Києві. Вам тут подобається?

– У Криму найкраще. Проте я народився у Донецькій області і

жив там до десяти років. Згодом ми переїхали на півострів. Досі маю донецьку прописку. Болить серце, що не можу повернутись і до Донецька, не можу повернутись і до Криму, тому я живу в Києві. Про мене можна говорити, що я переселенець у квадраті.

– Ви теж працюєте тележурналістом?

– Так. Як і Яків, працюю тележурналістом у Києві – над темою, що стосується проблем переселенців.

– Звідки у Вас любов до фотографії?

– Мій батько – фотограф, і скільки себе пам'ятаю, завжди навколо мене були проявники, ванночки, друк у темній кімнаті... Для мене – це не професія, а саме життя, яким живу, існую. Батько навчив мене баченню фотографа, любити сам процес зйомки, друкувати фотографії.

– На виставці представлені кадри з Криму. Як Ви їх добирали для цієї виставки?

– Кожному кримчанину ці фотознімки повинні бути дорогі, як і мені, бо навіть за окремими деталями можна впізнати, де це

було знято. На світлинах – унікальні архітектурні й ландшафтні місця півострова, їх не сплутаєш ні з яким іншим куточком Землі.

– Цю фотовиставку Ви планували заздалегідь?

– Це була приватна колекція, котру я не планував виставляти, але мене вмовили обрати серію фотографій, об'єднаних темою Криму, і зробити персональну

фотовиставку. Кожне фото для мене унікальне: не тільки за місцем зйомки, але й за власними почуттями, переживаннями. Ці знімки зроблені за певних обставин, що пов'язані з особистими спогадами.

– Ви знімали події, що передували анексії Криму? Якщо так, то чому тільки романтичні світлини?

– У мене багато фото з подій 2014 року, що відбувались у Криму, але хотілося зробити експозицію про той Крим, яким він залишився у моїх спогадах. Ціль виставки – попри те, що вона мирна, – допомога політичним в'язням Криму.

– Плануєте новий проект?

– Проекти будуть, у мене є задум створити серію під назвою «Невідома Україна». Я побував у різних містах, і це було для мене поштовхом задуматись про нову фотокolleкцію.

Виставка триває. Запрошуємо всіх, кому не байдуже фотомистецтво, і всіх, кому б хотілося зустрітись із Кримом ще раз. Також можна придбати роботи, які сподобаються, – на аукціоні, що проходить у ДП «Кримський дім».

У місті Миколаєві на Львівщині пройшла XI «Книжкова толока», яка збирила видавців та авторів із різних куточків України і мешканців міста та району, котрі вже не уявляють себе без цього книжкового свята.

Надія ПАСТЕРНАК

МАЛЕНЬКІ ШТРИХИ «КНИЖКОВОЇ ТОЛОКИ»

Миколаїв на Дністрі – районний центр Львівської області з населенням п'ятнадцять тисяч осіб; це за даними останнього перепису, зараз – значно менше. І в цьому місті вже більш як десяток років відбувається великий інтелектуальний захід – «Книжкова толока».

«Коли я перший раз сказала видавцям, що хочу організувати у Миколаєві «Книжкову толоку», то вони почали сміятися, – розповідає ініціаторка свята Люба Хомчак. – Коли дізналися, яка у нас кількість населення, то ще більше сміялися, та, попри все, перша «Книжкова толока» відбулася. Тоді було таке відчуття, ніби там ангели літали... Все вдалося. На одному майданчику зібралися люди, які люблять книжку, які хотіли цю справу зробити».

Й ось уже одинадцятий рік поспіль у середині березня Миколаїв на повні груди дихає книжковою атмосферою. Основні події «Книжкової толоки» зосереджуються у місцевому Палаці культури. Прямують туди. Незважаючи на те, що цього холоднуватого недільного ранку в місті не видно людей, Палац культури гуде, як вулик. Уже при вході зустрічаємо стенд, біля якого діти-пластуни пропонують нам зіграти в лотерею – безпрограшну. За п'ять гривень виграємо ілюстровану українську народну казку «Котигорошко».

Далі зустрічаємо добре відоме львів'янам «Видавництво Старого Лева» – із прилавками з гарною дитячою та й дорослою літературою. Тут, як і на львівському «Форумі видавців», завжди людно. Справа від «Старого Лева» – невеличкий столик, на-

КНИЖКОВЕ СВЯТО НАД ДНІСТРОМ

критий «військовою» тканиною, – зі стендом Миколаївського відділення обласної асоціації учасників АТО. Хлопці у камуфляжі збирають книжки для шкіл Донецької та Луганської областей. Коли ми тільки прийшли, стіл був порожнім, а коли покидали зал, там був уже добрий стіс книжок. Хтось приніс із дому, хтось придбав українську книжку тут, на «Книжковій толоці», і передає її туди, де вона сьогодні дуже потрібна.

А далі – стенди з книгами, на багатьох майданчиках присутні автори. Увагу привертає велике, гарно ілюстроване видання «Миколаївське Придністров'я»: про географію, історію, краєзнавство Миколаївського району. Його підготували і видали миколаївські вчителі Катерина Івашків, Ярослав Івашків і Євгенія Кушнір. Кажуть, п'ять років працювали над книгою... Видання – гідне столичних книжкових форумів.

За іншим стендом розмістився зі своїми книгами дитячий письменник і поет Василь Щиглюк. «Приїжджаю сюди уже кілька років, – каже. – Маю тут і своїх читачів. Ось учора до мене підійшов

хлопчик, який торік придбав мою пригодницьку книгу. Привітався – і кілька хвилин розповідав дівчині, яка вагалась купити книжку чи ні, її зміст. Такі зустрічі запам'ятовуються, додають мені наснаги».

Інший поет – Федір Шишман – приїхав до Миколаєва з прифронтового Маріуполя. Він пише вірші про війну, і його невеличкі поетичні збірочки викликають інтерес у читачів. Його у Миколаєві знають, люблять, люди просять автограф. Пан Шишман зізнався, що він – грек за походженням – лише кілька років тому почав писати поезію українською мовою. А вона в нього бездоганна. «У мене тут є прихильники, – каже автор. – Ось Зіновій Баранецький має вже всі мої збірки, сьогодні прийшов просто по лікуватися. Я придивлюся до цієї миколаївської толоки і хотів би організувати щось подібне в Маріуполі».

Ще за одним столиком розмістився монахиня. Вони розповідають про книжку «Бабусяна Біблія». Сестри переклали її з французької, самі проілюстрували і видали в дуже гарному

поліграфічному виконанні. «Ця книжка не для разового читання, – пояснює сестра Марія Мати Слова. – Її написала колись бабуся, яка мала багато онуків. Вони ставили їй багато різних питань, й у відповідях на ці питання – викладена ціла доктрина Церкви. Книжка дуже корисна і зрозуміла дітям». Тим часом до стенду підходить «бабуся Стефа», як вона сама представилася, і купує «Біблію» за двісті гривень. Каже, що має четверо онуків і буде їм читати. Про книгу знає, бо сестри розповідали про неї в церкві.

Таких приємних, теплих і цікавих моментів було багато на книжковому святі. Паралельно

письменник, головний редактор всеукраїнського літературного журналу «Дзвін» Юрій Коваль. – Захоплює, що є ще люди, які потребують книжки, бо зараз якийсь такий дикий, непевний час, що люди відсторонюються від книги і від друкованого слова. З одного боку, багато говорять про любов до рідної мови, культури, а з іншого, коли реально потрібно підтримати українську літературу, купити книжку, щоб вона була в хаті, щоб нею могли причащатися діти, близькі, знайомі, – цього все менше і менше. Я навіть не знаю, чим це пояснити. Грошей бракує? А загляньте ввечері у бари, ресторани... Такі акції, як «Книжкова толока», вселяють віру, що не все у нас погано».

«Зараз у книговидавничій справі працює дві категорії людей: або фанати, або вар'яти, або два в одному, – ділиться думками відомий львівський видавець, голова ради Асоціації видавців та книготоргівців Львівщини Михайло Ватуляк. – Промоутером цього заходу є одна із таких людей. Я теж мав сумніви, коли пані Люба перший раз сказала мені про «миколаївську толоку». Її успіх залежить і від самого Миколаєва».

...Ось маленька дівчинка щось горгає біля стенду «Видавництва Старого Лева», а поруч її мама тримає велику торбу з книжками. Знайомимось: мешканка Миколаєва Ольга Максимович і її п'ятирічна донька Анастасія. «Наше місто маленьке, – каже Ольга, – а тому «Книжкова толока» є великою подією. Електронна книжка, комп'ютер ніколи не замінять паперового видання. Я дуже люблю читати і прививаю це своїй донечці».

КНИЖКОВА ПАСХА

Людина, яка організувала цей книжковий гармидер у місті, пані Люба Хомчак, – за фахом технолог харчової галузі. Книжки – її хобі, таке велике, що вже переросло в XI «Книжкову толоку», в книжкові крамнички у Миколаєві, в сусідньому Стрию і в цікавий проект «Книжковий дворик» у Львові, де не лише можна придбати книжку, а поспілкуватися з авторами, побувати на презентаціях і різних цікавих дискусіях.

«Я уважно придивлялася до «Форуму видавців» у Львові, – каже пані Люба, – і мені там бракувало камерності, бо найкраща розмова не там, де великі зали. Мені хотілося, щоб на одному майданчику зустрілися ті люди, які пишуть книжки, які їх обгортають, тобто видають, які продають і які читають». І вже одинадцятий рік поспіль вони зустрічаються. До Миколаєва приїжджають і знані українські письменники, видавці, а самі миколаївці чекають «толоки», як свята, для них це своєрідна Пасха. Письменники їдуть у найвіддаленіші школи району і там зустрічаються з дітьми.

МІСЦЕ ЗУСТРІЧЕЙ І НОВИЙ МАЙДАНЧИК

«Враження від «толоки» дуже позитивні, – кажуть сестри згромадження «Воплоченого Слова», які приїхали до Миколаєва з Івано-Франківська. – Атмосфера домашня, гарна організація. Ми маємо можливість щось розказати людям».

«Людам потрібне спілкування з книгою і з творцями книги, – каже

ЧИ СТАНУТЬ СІЛЬСЬКІ КЛУБИ МІСЦЕМ ВІДПОЧИНКУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ?

Міркування після прочитання статті «Актуальні проблеми діяльності закладів культури в умовах децентралізації» («КіЖ», № 9 за 2017 рік).

Велика роль у духовному здоров'ї нації належить клубним закладам, які є чи не єдиним центром культурної роботи, місцем зустрічей і спілкування, особливо для сільської молоді. Адже трапляється чимало прикрих випадків, коли молоді люди безцільно втрачають дорогоцінний час, тиняються від нудьги, але до клубу вперто не йдуть, шукаючи собі далеко не змістовних форм дозвілля. Про це свідчить, зокрема, відкриття численних кафе, барів, ресторанів, нічних клубів, надмірне захоплення юних нездоровими зразками «масової культури», витоки якої теж тягнуться з нашої складної історії.

Раніше ми вважали, що клуб є справжнім центром громадського життя. Захоплено писали про це в пресі, переконували самих себе, що воно й справді так. І раптом – до нашого клубу вже давно майже не ходять. Перевагу віддають неформальним зібранням, кафе-барам, нічним клубам тощо, частина з яких має контр-культурний, а часом і відверто агресивний характер.

Причин цього багато. Перша – «залишковий» принцип фінансування державних закладів культури. Друга – недостатнє врахування зрослих духовних запитів різних категорій населення, відсутність потрібних умов для різноманітних занять людей у вільний час, їхнього спілкування, культурних розваг, незадовільний стан значної частини закладів і споруд, погане матеріально-технічне постачання.

Ніде правди діти, в сільських закладах культури дуже повільно

ламаються далеко не кращі традиції, які роками вкорінювались у роботу клубних працівників. Поки що культосвітні вогнища в основному представлені гуртками художньої самодіяльності, в кращому випадку дискотеками, розрахованими на молодь. Тим, кому за тридцять, там робити нічого. А нинішній механізм впливу на людину набагато складніший, ніж, скажімо, 20–30 років тому. Тож саме життя підказує: потрібно терміново оволодіти мистецтвом впливу на людську душу. Чого-чого, а саме знання психології, вміння працювати з людьми не вистачає багатьом з нас.

Допомогти ліквідувати цю прогалину могла б сільська інтелігенція, яка завжди жила інтересами села. Вчитель, лікар, агроном споконвіку користувались повагою, слугували прикладом поведінки, а то й арбітром у розв'язанні життєвих конфліктів. На жаль, сьогодні це рідкісне явище. Отже, втрати є і в цій сфері. У кращому становищі перебуває молодь та й доросле на-

селення, коли у населеному пункті є церковна споруда з духовним наставником. Так, наприклад, як у нашому селі Фасова Макарівського району, що на Київщині, – архимандрит Кирил, який не тільки проводить церковні служіння, але й намагається давати виховні духовно-моральні настанови парафіянам.

А по-справжньому творчих працівників культури нині, в умовах децентралізації, хвилює багато що. Це й поліпшення змісту і якості культурних послуг, які надаються населенню, і пошук нових форм роботи з масовими відвідувачами, впровадження у практику роботи форм, що розраховані на організацію дозвілля невеликих груп населення, об'єднаних спільними інтересами, культурно-дозвольна робота з сім'ями та родинами тощо. Але ж існують перешкоди. Одна з них – низька якість клубної архітектури. Нерідко можна почути, що, мовляв, у будь-якому, навіть занедбаному клубі можна так організувати роботу, що люди придуть натовпом.

Мені здається, такі «оптимісти» просто не розуміють потреб нинішнього сьогодення, як і нових культурних вимог особистості. Заклад культури має достойно конкурувати з домашніми формами організації дозвілля та іншими недержавними альтернативними закладами. Але якщо в тому клубі відвідувачеві ніде подітися, скрізь старі або поламани меблі, взимку холодно, незатишно, він ніколи і нікого не вабитиме до себе. На жаль, подібних «культурних вогнищ» у наших населених пунктах достатньо, і їхня кількість із кожним роком зростає. Адже останніми роками матеріально-технічна база державних закладів культури мало змінюється через брак коштів. Капітальні ремонти про-

водяться досить рідко, відповідно, і культурно-освітній заклад повністю втрачає своє «культурне обличчя».

Проте є чимало прикладів, коли в селі є і новий клуб, і збудований він за найновішим проектом, і трудяться в ньому дипломовані фахівці, а люди обминають його десятою дорогою. Чому? Тому що за змістом своєї роботи він залишається таким, яким був років тридцять тому. Отже, потрібна докорінна перебудова його діяльності. Проте там, де за діло взялися віддані своїй справі, енергійні подвижники, є зрушення. До таких людей належать передусім культпрацівники міських і районних будинків культури, які намагаються задовольнити ін-

ймаються вирішенням другорядних справ. А скільки в сільській місцевості талановитих людей, які вміють співати, танцювати, займатися рукоділлям тощо? Потрібно тільки їх об'єднати, навчити і залучити до закладу культури, тоді й будуть позитивні результати роботи сільського культпрацівника.

Справді, в умовах децентралізації, як зазначив міністр культури Євген Нищук, слушно було б виробити диференційовані моделі функціонування закладів культури, розробити та затвердити мінімальний перелік культурних послуг, активізувати проведення заходів у місцевих громадах щодо адвокації культурних прав.

тереси різних вікових категорій. Робота гуртків художньої самодіяльності, аматорські об'єднання та клуби за інтересами, концерти, вистави, театралізовані масові заходи, презентації – відбуваються в цих закладах регулярно.

І не дивно, адже це опорні будинки культури – як у містах, так і в районах, які достатньо фінансуються, у яких працюють кваліфіковані й досвідчені спеціалісти, тому і результати роботи тут плідні. Проте є (і достатньо) в районі протилежні сільські заклади, де робота «кипить» тільки напередодні свята, натомість в інші дні працівники культури за-

Отож коли до сучасного клубного закладу підійти творчо, він здатний привабити до себе людей, стати важливим засобом організації змістовного дозвілля, справжнім соціальним інститутом. Господарем у закладі культури сьогодні має бути звичайний відвідувач сільської громади, якого ми так довго і скромно зараховували до народу і який споконвіку творив народне мистецтво. Маємо вчитися у нього і маємо навчитися з ним, разом.

Надія БАБЕНКО,
кандидат педагогічних наук
с. Фасова, Київщина

Відроджений клуб у селі Вигода Житомирського району

У Чернівцях відбулася подія мистецько-історичного значення – концерт, організований Чернівецькою філармонією з нагоди відзначення 203 річниці українського пророка і генія Тараса Шевченка та 175-річчя від дня народження української музичної культури Миколи Лисенка.

Організатори представили вишукану концертну програму, яка складалася з творів вітчизняних композиторів-класиків і сучасних авторів; залучили кращі художні колективи філармонії, лауреатів всеукраїнських і міжнародних конкурсів – Академічний симфонічний оркестр (художній керівник – заслужений діяч мистецтв України Йосип Созанський), Академічний камерний хор «Чернівці» (художній керівник – Надія Селезньова), солістів-виконавців – Богдану Зайцеву-Чебан (сопрано), Світлану Дейбук (мецо-сопрано), Володимира Фісюка (тенор), Ігоря Рацу (баритон). Запросили також вокаліста Василя Мельничука (бас) та лауреата міжнародних і всеукраїнських конкурсів – камерний хор Тернопільської обласної філармонії (художній керівник – народний артист України Богдан Іваноньків).

Концерт пройшов під орудою диригента славнозвісного хору Національної заслуженої академічної капели «Думка», заслуженого діяча мистецтв України Андрія Савчука. На заході були

КОНЦЕРТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ФІЛАРМОНІЇ

керівник Національної академічної хорової капели «Думка», професор Національної музичної академії імені П. Чайковського, громадський діяч, голова Національної всеукраїнської музичної спілки, Герой України.

Надзвичайно злагоджено, на високопрофесійному виконавському та художньому рівні прозвучали: симфонія Михайла Вербицького; кантата Василя Барвінського «Заповіт» у виконанні симфонічно-

Бориса Лятошинського до кінофільму «Тарас Шевченко» у виконанні симфонічного оркестру; відома кантата «Заповіт» Станіслава Людкевича, що звучала у виконанні чернівецьких колективів та камерного хору Тернопільської обласної філармонії; кантата М. Лисенка, написана на текст Т. Шевченка «Б'ють пороги» – для хору, симфонічного оркестру та солістів.

Варто зазначити, що перше виконання кантати «Б'ють пороги» було представлено на Буковині

присутні батьки Андрія: Галина Михайлівна і Євген Герасимович Савчуки, які разом із присутніми вболівали за творчий успіх артистів концерту під керівництвом їхнього талановитого сина.

Корінний буковинець Євген Савчук – визначний український хоровий диригент, лідер національного хорового мистецтва України, народний артист України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, академік Національної академії мистецтв України, художній

го оркестру, камерного хору (соліст – Ігор Раца); пісні «Три шляхи широкії» (вірші Т. Шевченка, музика Я. Степового) у виконанні Володимира Фісюка; «Безмежне поле» (вірші І. Франка, музика М. Лисенка) у виконанні Ігора Раці; кантата на слова Т. Шевченка «Стоїть в селі Суботові» для хору, оркестру та солістів – сучасного львівського автора Мирослава Волинського, який був присутній у залі.

У II відділі програми слухачів потішив фрагмент музики

самим автором музики – Миколою Лисенком у 1904 році. Він особисто проводив репетиції і диригував на концерті хором товариства «Буковинський Боян» та військовим симфонічним оркестром – у залі «Музичного товариства», нинішній Чернівецькій філармонії (за інформацією газети «Буковина», 11 травня, 1904).

Олександр ЗАЛУЦЬКИЙ,
голова Чернівецького
обласного відділення Національної
всеукраїнської музичної спілки

ВЕСНЯНІ ВАРІАЦІЇ

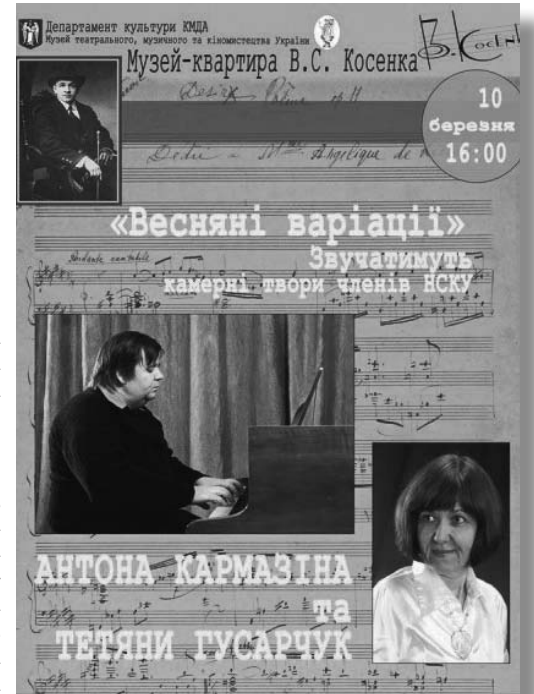
Справжнє високе мистецтво відрізняється від односторонності тим, що змушує повертатись до нього ще і ще, тамуючи подих, щоб не пропустити жодної дрібниці, жодного натяку, напівпосмішки, напівзітхання.

Саме така увага до деталей притаманна камерному жанру, розрахованому на звучання тут і зараз, саме для вас, від серця до серця. Ці думки сформулювались під впливом концерту в затишному музеї-квартирі В. Косенка, у дбайливо відреставрованому приміщенні, де зберігається неповторна аура сім'ї композитора. Старовинний рояль

пам'ятає торкання багатьох відомих піаністів. Чотири десятиліття тому і мені пощастило брати участь у концерті тоді ще студентів консерваторії – разом із незабутніми викладачами Є. Толпіним, П. Батюшковим.

А 10 березня 2017 року своїх друзів і прихильників зібрали послухати чарівну музику і чудову поезію відомі київські митці – Антон Кармазін і Тетяна Гусарчук. Їх поєднує не тільки дослідження творчості М. Вериківського, але й культура, інтелігентність, відсторонення від зовнішніх ефектів, уміння вслухатись і передати це іншим. Особистісна інтонація у їхній творчості поєднується з об'єктивністю відчуття зв'язку між минулим і сучасним, загальнолюдським і потаємним. Чергування поезії та музики розширило і конкретизувало образний зміст кожного твору, надало рельєфності, переконливої сповідальності.

Давно знаю авторів, але у спільному проєкті вони розкрились по-новому, знайшли заповітні ключі від душ вдячних слухачів –

аматорів і фахівців. Не дивно, що після концерту ніхто не поспішав розходитись. Під час чаювання люди, раніше незнайомі, ділились відчуттями, зачитували власні опуси. Саме таке спонукання до щирості є надзавданням мистецтва, особливо у наш складний час. Думаю, на подальші концерти треба запрошувати воїнів АТО, які прибувають на реабілітацію, і це сприятиме їхньому позитивному настрою.

Крім авторів, у концерті взяла участь Наталія Максимчук (мецо-сопрано), Дмитро Дяченко (домра), Вікторія Довженко, Ольга Касаткіна (фортепіано). Серед виконаних творів особливо хочеться відзначити сюїту на тему М. Вериківського, в якій Антон Кармазін відкрив нові грані свого таланту (прем'єра), і «Світанок» Тетяни Гусарчук. На жаль, концерт не був записаний, тому в подальшому бажано проводити хоча б аудіозапис, який згодом поповнить зібрання авторів і музею.

Олена ГАЛУЗЕВСЬКА,
кандидат мистецтвознавства

Антон Кармазін і Тетяна Гусарчук

МЕМОРІАЛ «БАБИН ЯР» СПОРУДЯТЬ ДО 2021 РОКУ

Питання створення меморіалу загиблим у Бабиному Яру євреям розглядається вже багато років. Утім, є підстави вважати, що нарешті воно зрушиться з мертвого місця.

Наприкінці березня у Києві сформовано Спостережну раду Меморіального центру голокосту «Бабин Яр» з одинадцяти відомих осіб. Очолив цей орган наш земляк, дисидент, котрий народився і виріс у Донецьку, нині ізраїльтянин Натан Щаранський. Він відповідає за зв'язки з українською діаспорою у світі.

Відразу ж була проведена прес-конференція, на якій ішлося про кроки на шляху до створення меморіалу. Комплекс планують спорудити до 80-ліття трагедії, у 2021 році. За словами Щаранського, Рада хоче задіяти у проєкті сотні громадських організацій з України та всього світу. Будівництво планується на території Бабиного Яру. Однак, за історичною традицією, меморіал не можна споруджувати на кладовищі.

Про Бабин Яр чули, і не тільки в Європі, розповів журналістам ще один член Ради – Володимир Кличко. Він це з певністю стверджує, адже багато їздить по світу. Всі члени Ради хочуть реалізувати цей проєкт, якщо ж з'являться якісь проблеми у цьому питанні, він готовий їх «нокаутувати», – пообіцяв уславлений важковаговик.

Проєктом світового значення назвав майбутнє спорудження брат Володимира, міський голова Києва Віталій Кличко. Молоде покоління треба виховувати на принципах толерантності і поваги до різних національностей та релігій, і в цьому плані меморіал виконуватиме виховну функцію для наступних поколінь.

Тема голокосту в радянські часи була табу, нагадав президент Польщі 1995–2005 років Александр Квасневський. Утім, такий меморіал матиме значення не тільки для України, а й для усієї Східної Європи, передусім завдяки потужному просвітницькому звучанню. Віктор Пінчук пооби-

До святкування 100-ліття Української революції долучився й Український дім. На першому поверсі відкрилася фотовиставка про вагомий перемоги сторіччя та видатних постатей державотворення.

Сергій БАХІН

На стінах вивішені великі стенди-світлини, пов'язані з утворенням української державності. Це і будинок, де засідала Центральна Рада, і мітинги, і демонстрації 1917–1921 років, групове фото перших очільників УНР, особисті світлини Михайла Грушевського, Євгена Коновальця, Симона Петлюри, гетьмана Скоропадського та багатьох інших.

Відкрила урочисту частину вдома пісня Миколи Вороного «За Україну, за її долю, за честь і волю, за народ», написана сто років тому. Протягом усього заходу в

ного фільму «За Україну, за її волю», присвяченого подіям тої епохи, – відомого документаліста Сергія Буковського. Перед показом режисер розповів, наскільки непростою була робота над стрічкою: пошук матеріалу, реставрація, оцифрування. Довелося й купувати деякі кадри, зізнався Буковський.

Україною і Четверним союзом. Утім, багато є і нового матеріалу, який до цього майже ніде не демонструвався.

Але найприємнішим сюрпризом для всіх гостей акції став подарунковий набір – фотолітопис «За Україну, за її долю, за честь і волю, за народ». Це альбом вагою декілька кілограмів та об-

СТОЛІТТЯ РЕВОЛЮЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ

Українському домі часи минулої епохи відтворювали реконструктори у формі вояків періоду УНР, Гетьманату, Директорії.

У рамках заходу виступили представники Кабміну, зокрема, перший віце-прем'єр Степан Кубів, який також очолює громадську організацію «Меморіал», міністр культури Євген Нищук. Останній нагадав, що й досі триває складний процес державотворення і що ми все одно житимемо у тій країні, про яку мріяв Грушевський та інші діячі того часу. Оскільки не було музичного супроводу національного гімну, міністр культури запропонував під час відкриття наживо виконати «Ще не вмерла України...» і почав першим. Кілька сотень гостей підтримали Євгена Нищука.

Однією з родзинок стала прем'єра нового документаль-

Картина, що тривала близько півгодини, відкривається монологом Левка Лук'яненка. Він наголошує, що у 1917–1921 роках українська нація сформувалася лише етнографічно, тож політичне становлення тривало досить довго і, мабуть, ще продовжується.

Чорно-біла хроніка охоплює кілька періодів державотворення, починаючи від часу створення Центральної Ради; показує величезні демонстрації у Києві, паради Вільного козацтва, прихід і відхід німецьких частин до України. Перед очима постають, наче живі, Грушевський, Скоропадський, Петлюра, міністр військових справ Микола Порш. Частина кадрів «позичена» зі стрічки «Українское движение» грудня 1917 року – про перемовини у Брест-Литовську між

сягом близько чотирьох з половиною сотень сторінок. Збірка поділена на вісім розділів та розповідає про добу утворення УНР і проголошення перших універсалів, час Гетьманату (Української держави), Директорії... Ця праця – унікальна, хоча б з огляду на те, що вперше в одному виданні зібрана величезна кількість репродукцій, присвячених подіям столітньої давнини.

На сторінках – світлини не тільки видатних діячів, а й групові фото військових підрозділів, як українських, так і німецьких. Демонструються кадри з чисельних мітингів біля Софії, на вулиці Володимирській, поблизу Київської міської думи. На жаль, багато фотографій не підписані, тож доводиться лише гадати, хто зображений, де відбувається та чи інша подія...

На думку ще одного члена Ради, головного рабина Києва Якова Дов Блайха, важливо, щоб меморіал був розташований у Бабиному Яру. Адже це було б символічно. За його словами, вже знайдено площу, яка не зачіпає попередні поховання. Блайх спостерігає за цим місцем уже 27 років, із того часу, як приїхав до України. І лише тепер він відчув правильний підхід до створення пам'ятника. Ми в Україні погано знаємо власне минуле, тож поява меморіалу стане даниною пам'яті єврейському народу, уроком історії для місцевих мешканців.

Сьогодні найбільш відвідуване єврейськими туристами місце – Умань. Але вони прилітають в аеропорт і повертаються до аеропорту. Якби був пам'ятний комплекс у Бабиному Яру, то вони б завітали і туди, переконаний рабин.

цяв, що під час спорудження мистецького проєкту, присвяченого голокосту, готовий застосувати свій досвід, який набув упродовж створення і налагодження функціонування «ПінчукАртЦентру».

За словами Щаранського, майбутній пам'ятний комплекс має поєднувати функції музею, освітнього і дослідницького центру. А під час зведення самого монументу планується також облагородження прилеглої території, зокрема, залишків єврейського цвинтаря.

До Спостережної ради також увійшли: фронтмен «Океану Ельзи» Святослав Вакарчук, колишній міністр закордонних справ Німеччини Йошка Фішер, уродженець Львова Михайло Фрідман, колишній сенатор від штату Коннектикут Джо Ліберман.

Сергій БАХІН

Цьогоріч відзначаємо століття журналу «Український театр» – найдавнішого видання, яке випускає нині Національне газетно-журнальне видавництво.

Євген БУКЕТ

Свій «родовід» журнал веде від першого україномовного вузькоспеціалізованого часопису «Театральні вісті», відповідальним секретарем якого був Лесь Курбас – видатний український режисер, актор, теоретик театру, драматург, публіцист, перекладач.

12 березня 1917 року у Троїцькому народному домі в Києві було скликано збори театральних працівників. Серед найактивніших учасників були представники найбільш презентативних тогочасних сценічних угруповань столиці – Театру Миколи Садовського і Студії молодих акторів, керованої Лесем Курбасом. До них долучилися представники деяких провінційних труп та учні Музично-драматичної школи імені М. Лисенка. Робота зборів виявилася досить плідною в організаційному сенсі. Було ухвалено скликати Всеукраїнський з'їзд акторів, організувати Українське театральне товариство, сприяти виданню щотижневого мистецького бюлетеня.

Тож початковими кроками мистецької діяльності, що були здійснені відповідно до ухвал перших вільних зборів діячів театру, стали видання часопису «Театральні вісті» й утворення громадського об'єднання діячів театального мистецтва – Комітету Українського національного театру. Його головою призначено В. Винниченка (невдовзі на цій посаді його замінив Д. Антонович), а заступником голови – М. Старицьку. До складу комітету увійшли: І. Мар'яненко, Лесь Курбас, Л. Старицька-Черняхівська, І. Стешенко, О. Олесь, М. Вороний, О. Кошиць, П. Холодний, З. Моргуліс, М. Садовський, П. Саксаганський, О. Пчілка...

Перше число «Театральних вістей», у вихідних даних якого було

зазначено «орган Українського Театрального Організаційного Комітету, поки що бюлетень», вийшло друком 1 квітня 1917 року. До редакційної колегії часопису входили Спиридон Черкасенко, Степан Бондарчук, Лесь Курбас, Северин Паньківський та інші. Новостворене видання на своїх

дружжя акторів Софії Мануйлович та Степана Бондарчука ще з 1916 року проходили заняття студії Молодого театру на чолі з Лесем Курбасом.

Предтечами сучасного «Українського театру» також вважаються журнали, що виходили у Києві під назвою «Театр» (1919, 1921–23 і 1936–41) та в Харкові – «Сільський театр» (1926–30), «Радянський театр» (1929–31), «Масовий театр» (1931–33).

З 1954-го проблеми театального мистецтва висвітлювалися в журналі «Мисте-

Уже в першому номері «Українського театру» за 1970 рік зазначалося, що відбулося відродження «часопису театральних митців». У вихідних даних було зазначено, що 1970-ий – це 34-ий рік видання органу Міністерства культури УРСР та українського театального товариства, а наскрізна нумерація включала 55 номерів, виданих із жовтня 1936 року. Цей час заснування вказується аж до кінця 2001 року. Природно, що дослідження архівів, повернення до наукового обігу маловідомих, забутих або раніше засекречених сторінок історії України, що в перші роки незалежності набуло масового характеру, призвело до перегляду засадничих позицій і перенесення його дати заснування.

Головними редакторами журналу із сучасною назвою «Український театр» були: Ю. Луцький (1971–1979), Василь Большак (1979–1985), Т. Ануфрієнко (1985–1990), Юрій Богдасhevський (1990–2009), Алла Підлужна (2009–2012), Надія Соколенко (2012–2016). До 2009 року, коли його очолював заслужений діяч мистецтв України, лауреат премії Національної спілки театральних діячів України в галузі театральної критики та премії імені Олесь Білецького в галузі літературно-мистецької критики Юрій Богдасhevський, журнал входив до переліку наукових фахових видань, затверджених ВАК України.

У 2009 році відбувся ребрендинг «Українського театру». Було оновлено зовнішній вигляд видання (сучасний дизайн, повнокольоровий друк, якісний папір, поліграфія). Також було збільшено обсяг – із 32 до 56 сторінок, введено до змісту нові творчі рубрики.

Від березня 2017 року творчий колектив журналу «Український театр» очолює Анастасія Гайшинець.

Сподіваюся, що ювілейний рік у життєписі видання стане знаковим та надовго запам'ятається і творцям «Українського театру», і численним його шанувальникам та читачам.

сторінках висвітлювало події театального життя України.

У кожному номері друкувалися праці теоретиків і практиків європейського театру в перекладах Леса Курбаса та Северина Паньківського. Також публікувалися засадничі документи Комітету УНТ. Редакція «Театральних вістей» розміщувалася за адресою: вул. Маріїнсько-Благовіщинська (тепер – Панаса Саксаганського), буд. 34, помешкання 19. За цією адресою – у квартирі по-

На жаль, «Театральні вісті» видавалися недовго – лише із квітня до жовтня 1917 року.

Відродження україномовного театального часопису відбулося вже за радянської влади. І якщо станом на 1917 рік «Театральні вісті» було першим і єдиним україномовним театральним виданням, то із 1918 року кількість одиниць професійної театральної періодики українською почала зростати і збільшилася до десяти.

цтво», на базі якого в 1970 році створено три видання, котрі існують донині: «Музика», «Український театр» та «Образотворче мистецтво».

Така «строкатість» видавничого ряду, на жаль, була типовою для більшості культурологічних редакцій радянського часу. Проте всі згадані видання висвітлювали театральні процеси в Україні, з ними співпрацювали провідні науковці-театрознавці, театральні критики, майстри театального мистецтва, актори, режисери.

ГОДИНА ЗАПИТАНЬ ДО УРЯДУ

24 березня під час Години запитань до Уряду на засіданні Верховної Ради України – міністр культури Євген Нищук виступив із доповіддю про важливі пріоритетні завдання розвитку державної культурної політики.

Міністр культури зазначив, що 23 березня Верховна Рада остаточно ухвалила два фундаментальні для сфери культури закони: «Про державну підтримку кінематографії в Україні» та «Український культурний фонд».

Під час свого виступу Євген Нищук зупинився на стратегічному баченні розвитку культури на середньострокову перспективу, яке було сформульоване експертами громадянського суспільства. Він навів конкретні цифри з проекту Національного звіту про результати збору і визначення індикаторів впливу культури на соціально-економічний розвиток в Україні, розробленого за методологією ЮНЕСКО (CDIS).

Так, у 2014 році культурний сектор забезпечив 4% ВВП країни, це дещо менше, ніж добувна промисловість (5,72%), фінансова і страхова діяльність (5,11%), але більше, ніж сектор будівництва (2,67%). Крім того, за даними цього ж звіту, – 3,17% зайнятого населення України 2014 року працювали в культурних і креативних індустріях. За його словами, такі факти дають змогу перевести розмову про значення, потреби та інтереси сфери культури на принципово інший рівень. І це вже знаходить відображення у політиці та планах усього Уряду.

Міністр культури також поінформував народних депутатів про діяльність відомства для забезпечення підвищення інституційної спроможності Міністерства, а також установ і закладів, що перебувають під його впливом.

Так, у 2016 році було проведено реорганізацію апарату Міністерства – із новими функціями та розширенням рамок компетенції, що актуалізувало сферу його впливів. Зокрема, створено управління стратегічного планування та розвитку; сектор розвитку креативних індустрій; управління з питань мовної політики та літератури; сектор організації державних подій.

На звернення Міністерства культури – Європейська комісія проводить процесуальний і функціональний аудит відомства, результат якого очікується у травні.

Крім того, у рамках «Програми залучення фахівців» проекту ЄС Association4U – в Мінкультури з грудня 2016 до жовтня 2017 року працюють три експерти, які надають допомогу в розробці та реалізації культурної політики

– відповідно до статті Угоди про асоціацію з ЄС, де йдеться про сприяння розвитку культурних індустрій в Україні.

Міністр культури також згадав про такий європейський інструмент для розбудови інституційної спроможності, як TALEX. Координаційна група з питань впровадження цього інструменту поговорила п'ять заявок від Мінкультури – у сфері початкової мистецької освіти; державної політики щодо свободи совісті та захисту прав національних меншин; адаптації законодавства у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей.

Міністр культури також нагадав, що завдяки збільшенню обсягу фінансової підтримки держави вдалося наростити обсяги національного кіновиробництва, сприяти появі нового, якісного продукту, який здобуває щороку низку нагород на престижних світових кінофорумах. Так, 2016 року було створено 35 вітчизняних фільмів, видано каталог українських фільмів 2015–2016 років (українською та англійською мовами) та каталог українських документальних фільмів 2013–2016 років (англійською мовою).

Міністр культури висловив переконання, що нині ми є свідками того, як у сфері культури настають справжні, докорінні зміни, не в останню чергу завдяки підтримці цих змін з боку європейських партнерів. Минулого року з ініціативи Мінкультури – експерти Ради Європи провели черговий аналітичний огляд культурної політики України, з окремим наголосом на питаннях охорони культурної спадщини і модернізації культурних інституцій та інфраструктури в різних регіонах.

Голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності Микола Княжицький подякував Євгену Нищуку за змістовну доповідь та, згадавши звіт про діяльність і пропозиції Мінкультури в галузі культури, поцікавився думкою міністра культури щодо запровадження в Україні практики культурних субвенцій.

Євген Нищук зазначив: надзвичайно важливо, що саме в стінах Верховної Ради порушується це питання, адже, здійснюючи мало не щотижня поїздки регіонами України, під час спілкування з місцевою громадою постійно чує це питання. Чому на найважливіші об'єкти, особливо культурної спадщини, не можна спільним коштом та за участю держави, області, міста й місцевих муніципалітетів – здійснювати субвенцію?

Прес-служба Мінкультури

ОСНОВНІ ІДЕЇ ТА ІНІЦІАТИВИ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ СТОСОВНО РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ

22 березня міністр культури України Євген Нищук на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності представив основні ідеї та ініціативи, які впроваджує відомство, забезпечуючи таким чином виконання Програми Кабінету Міністрів України та вирішення тих завдань, яких вимагає суспільство.

Окремо він зупинився на основних характеристиках діяльності Міністерства культури України, які передбачають докорінні зміни роботи відомства та відповідають вимогам сучасного українського суспільства.

Перш за все, це зміна управлінської парадигми, побудова її нової структури в галузі культури: вертикально і горизонтально. Так, Міністерство культури здійснило реорганізацію апарату, яка надала можливість розширити рамки його компетенції та актуалізувала сферу впливів. Серед них: стратегічне планування, розвиток креативних індустрій, організація державних подій, вирішення питань мовної політики та літератури тощо. За зверненням Мінкультури, Європейська комісія здійснює функ-

ціональний аудит діяльності самого відомства, що є одним із пріоритетних напрямків у боротьбі з корупцією.

Міністр культури розповів про практичні кроки у напрямку реформування культурної галузі. Проведено реформування наукових інституцій, які перебувають у сфері впливу Мінкультури, а це – Український центр культурних досліджень, Національний центр театрального мистецтва імені Леся Курбаса та Науково-дослідний інститут пам'яткоохоронних досліджень.

Перетворення цих установ на культурно-просвітницькі центри дозволило їм продовжувати займатися науковою діяльністю та здійснювати прикладні наукові дослідження за кошти Державного бюджету зі збереженням передбачених законодавством усіх соціальних гарантій і прав; отримувати додаткове фінансування на здійснення прикладних наукових досліджень за рахунок коштів Державного бюджету, реалізуючи наукові проекти, відібрані на конкурсній основі; спрямовувати одержані кошти не тільки на оплату праці науковців, але й на інші потреби, пов'язані з реалізацією цих проектів (відрядження, публікації, видання та заходи із впровадження наукових роз-

робок); мати можливість надавати платні послуги, чого раніше вони були позбавлені.

У 2016 році створено Український інститут книги, предметом діяльності якого є створення організаційних, адміністративних та культурологічних умов для перетворення вітчизняної видавничої справи на культурну індустрію європейського зразка; формування єдиного книжкового ринку в країні; забезпечення за допомогою вітчизняної книги вільного доступу громадян України до всіх сфер сучасних знань; відродження культури читання.

Під час обговорення порушених на засіданні Комітету питань – міністр культури наголосив, що вже найближчими днями буде оголошено конкурс на посаду керівника цієї інституції, обов'язки якого зараз виконує Ростислав Семків. Євген

Нищук також додав, що наразі Мінкультури розглядає можливість включення до складу конкурсної комісії з конкурсного добору керівника Українського інституту книги – представників аналогічних європейських інституцій.

У своєму виступі міністр нагадав про запуск у липні 2016 року Національної системи ІКПРОМ (Міжнародного центру вивчення питань збереження та відновлення культурних цінностей), що дозволить винести на порядок денний питання реставрації, збереження української реставраційної школи, запровадження новітніх реставраційних технологій.

Утворено Національне бюро програми ЄС «Креативна Європа», яке з червня 2016 року розпочало активну роботу з культурним середовищем щодо залучення українських ініціатив до міжнародних програм підтримки.

За словами Євгена Нищука, дуже важливим напрямком діяльності Міністерства культури є розширення врядування стейкхолдерів у культурній сфері.

Так, при Міністерстві культури створено: Координаційну раду з питань застосування української мови в усіх сферах суспільного життя України; Раду з питань культурно-мистецької

освіти; Експертну раду з відбору культурно-мистецьких проєктів для надання державної фінансової підтримки; Експертну раду з питань сучасного мистецтва; Експертну раду з питань етнополітики; Експертну раду з питань свободи совісті та діяльності релігійних організацій.

Також Міністерство культури у 2016 році активно включилося у процес впровадження реформи децентралізації, з його ініціативи до плану пріоритетних дій Уряду на 2016 рік було включено «Осучаснення місцевих культурних закладів у рамках децентралізації». Цей пріоритет складався з двох практичних кроків: проведення ретельної інвентаризації та оцінки стану наявних закладів культури у селищах, селах, селищах міського типу та побудова діалогу з громадами і місцевими органами влади.

На поточному етапі проведено ретельну інвентаризацію та оцінку стану наявних закладів культури у селищах та селах, а також запущено проєкт із адаптації, дослідження та запровадження системи індикаторів ЮНЕСКО в Україні (індикатори впливу культури на соціально-економічний розвиток – CDIS) для отримання об'єктивних наукових даних про розвиток сфери культури в Україні.

У 2017 році Мінкультури продовжило розпочату роботу з реалізації реформи децентралізації та передбачило в проєкті Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду на 2017–2020 роки впровадження пріоритету «Підвищення якості культурних послуг у місцевих громадах».

Міністр культури наголосив, що одним із надважливих завдань сьогодні є модернізація державної політики підтримки української культури та її популяризації у світі. З цією метою Мінкультури провело роботу з удосконалення системи культурно-мистецької освіти: запроваджено нові форми навчання, проведена модернізація. Також здійснені кроки щодо осучаснення системи підтримки культурно-мистецької творчості. А саме: розширено діапазон респондентів, які можуть подавати до Мінкультури пропозиції щодо

кандидатів на здобуття стипендій Президента України; визначено єдиний підхід до галузевих премій шляхом встановлення однакового розміру грошової винагороди для всіх видів мистецтва; вперше розроблено механізм підтримки сучасних митців України, які працюють у сфері сучасного актуального мистецтва (contemporary art). Запроваджується фестиваль-конкурс творчої молоді «Бінале актуальних мистецтв України» на підтримку сучасних вітчизняних митців.

Своєю чергою, народні депутати України, присутні на засіданні Комітету з питань культури і духовності, зазначили, що задля уникнення непорозумінь у сфері модернізації початкової мистецької освіти в умовах реформи децентралізації – варто звернути увагу на проведення широкої інформаційної та роз'яснювальної роботи з боку Міністерства культури.

Міністр культури окремо зупинився на забезпеченні ефективної реалізації проєктів у рамках культурної дипломатії та європейської співпраці. Серед успішних прикладів – гідне представлення України на 68-ому Франкфуртському книжковому ярмарку; започаткування прозорої процедури конкурсного відбору куратора національного павільйону для представлення України на Венеціанській бінале сучасного мистецтва; активна участь у вирішенні оперативних питань, пов'язаних із підготовкою до проведення «Євробачення»; реалізація задуму COMUS – спільного проєкту Ради Європи і Європейської комісії «Урбаністичні стратегії в історичних містах, скеровані громадянами»; а також низка успішних спільних культурних проєктів з Італією, Чехією, Литвою.

Євген Нищук також відзначив, що у 2016 році здійснені значні кроки у зміні політики щодо книговидавання та книгорозповсюдження. Так, під час відбору українських книг для поповнення фондів публічних бібліотек акценти було зроблено на сучасній українській літературі; кращих зразках світової літератури в українському перекладі; літера-

турі національно-патріотичного спрямування, що популяризує ідеї зміцнення української державності.

Мінкультури та Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого започаткували спільний проєкт «Електронна бібліотека «Культура України». Мета – забезпечення рівної можливості безкоштовного доступу користувачів до надбань української культури і мистецтва за допомогою мережі Інтернет; створення електронних копій друкованих документів для збереження культурної спадщини фондів бібліотек та інших закладів культури і запобігання фізичного зносу документів, підвищення ефективності їх використання; розкриття фондів бібліотек, музеїв, архівів та інших закладів культури культурно-мистецького спрямування.

За фінансової підтримки держави у 2016 році збільшено обсяги національного кіновиробництва, а в бюджеті на 2017 рік передбачені рекордні досі 500 млн грн на розвиток вітчизняного кіно, що сприятиме появі нового, якісного продукту. Мінкультури через Державне агентство України з питань кіно забезпечило ефективну реалізацію Програми виробництва та розповсюдження національних фільмів. Було створено 35 фільмів, проведено 2 конкурсні відбори кінопроєктів для формування цієї Програми, підтримано проведення 46 кінозаходів, видано каталог українських фільмів 2015–2016 років (українською та англійською мовами) та каталог українських документальних фільмів 2013–2016 років (англійською мовою).

Одним із першочергових завдань Мінкультури є і питання збереження культурної спадщини і культурних цінностей.

За словами міністра культури, з метою оптимізації та визначення чіткої процедури занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України – розблоковано наповнення Реєстру (він поповнився 561 об'єктом культурної спадщини за категорією місцевого значення, а до кінця березня буде внесено ще понад 1000 об'єктів культурної спадщини); скорочено перелік обов'язкової документації, яка в минулому блокувала наповнення Реєстру через суттєву вартість у виготовленні; запроваджено прозорість надання адміністративних послуг у сфері охорони культурної спадщини (на офіційному сайті діє електронне інформування про всі звернення щодо надання адміністративних послуг у сфері охорони культурної спадщини та рішення, ухвалені за результатами їх розгляду).

З метою надання рекомендацій та пропозицій із питань обліку та зберігання музейних предметів і музейних колекцій, предметів музейного значення, відбору унікальних музейних предметів

для включення до Державного реєстру національного культурного надбання – утворено Експертно-фондову комісію, до персонального складу якої включено представників музеїв, архівів та наукових установ.

Упродовж 2016 року Міністерство культури активно працювало у сферах державно-конфесійних та міжнародних відносин. Започатковано роботу Міжвідомчої робочої групи з протидії екстремізму на релігійному ґрунті, до її складу увійшли представники депутатського корпусу та інших зацікавлених органів влади.

На виконання міжнародних зобов'язань – Міністерство культури підготувало Четверту доповідь України про виконання Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин, яка в установленому порядку була надіслана до Секретаріату Ради Європи для подальшого подання Генеральному секретарю Ради Європи.

Міністерство культури України ініціювало та забезпечило діяльність Міжвідомчої робочої групи з питань виконання плану заходів щодо реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року – як консультативно-дорадчого органу Кабінету Міністрів України.

Мінкультури проводить також активну діяльність із декомунізації: в Україні перейменовано 987 населених пунктів (32 міста, 58 селищ міського типу, 897 селищ і сіл) та 25 районів. У населених пунктах України перейменовано майже 51,5 тис. топонімів та демонтовано 2 389 пам'ятників і пам'ятних знаків, які містили пропаганду тоталітарного режиму.

Як повідомив Євген Нищук, за результатами діяльності Мінкультури у 2016 році, а також відповідно до проєкту середньо-

строкового плану дій Уряду до 2020 року, відомство до кінця 2017-го планує реалізувати низку ініціатив, а саме:

- актуалізувати нормативно-правову базу у сфері культури;
- створити дієву систему стимулів для культурно-мистецької діяльності (розробити і впровадити нову систему бюджетної фінансової підтримки театрів, створити умови для ефективної діяльності Українського культурного фонду);

- створити електронний інформаційний ресурс із базами даних про об'єкти культурної спадщини, культурні цінності, в тому числі предмети Музейного фонду України (електронний інформаційний ресурс, який складається з модулів (баз даних) предметів/об'єктів рухомої, нерухомої спадщини, а також втрачених/викрадених культурних цінностей, із подальшою інтеграцією такої інформації у національні та міжнародні інформаційні ресурси, встановлення диференційованого доступу до неї для цільових аудиторій (експертів, фахівців, органів влади, громадян);

- підвищити якість культурних послуг у місцевих громадах (виробити диференційовані моделі функціонування закладів культури, розробити та затвердити мінімальні стандарти забезпечення культурними послугами);

- модернізувати зміст та умови надання мистецької освіти (розробити типові освітні програми початкової мистецької освіти для мистецьких шкіл, оновити матеріально-технічну базу державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів, запровадити підготовку ступеня доктора мистецтва в закладах вищої освіти мистецького спрямування).

Матеріали надані
прес-службою Мінкультури

СТАН ПІДГОТОВКИ ЗАХОДІВ ДО РОКУ ЯПОНІЇ В УКРАЇНІ

27 березня під головуванням міністра культури України Євгена Нищука відбулось установче засідання Організаційного комітету з підготовки та проведення Року Японії в Україні, за участю Надзвичайного та Повноважного Посла Японії в Україні Шігекі Сумі.

Відкриваючи нараду, Євген Нищук розповів про заходи, вжиті Міністерством культури в рамках підготовки до проведення Року Японії в Україні.

Шігекі Сумі погодився з пропозиціями міністра культури та додав, що для належної організації подібних заходів необхідна інформаційна підтримка з боку центральних органів виконавчої влади України.

Окремо Євген Нищук зупинився на запланованому цьогоріч проєкті «Сакура 2500», присвяченому 25-ій річниці дипломатичних відносин між Україною та Японією.

Під час зустрічі члени організаційного комітету обговорили план заходів, котрі будуть здійснені у 2017 році в рамках Року Японії в Україні, зокрема, можливість представлення предметів японської старовини.

ЗАСІДАННЯ УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКОЇ КОМІСІЇ

23–24 березня в місті Братислава (Словацька Республіка) відбулось XIV засідання Двосторонньої українсько-словацької комісії з питань національних меншин, освіти і культури.

Українську делегацію очолила перший заступник міністра культури України Світлана Фоменко, головою словацької частини Комісії став державний секретар Міністерства закордонних та європейських питань Словацької Республіки Лукаш Парішек.

У роботі також взяли участь представники Міністерства освіти України та Закарпатської обласної державної адміністрації, української національної меншини Словаччини та словацької національної меншини України. Їхні пропозиції були враховані у підсумковому документі засідання.

Сторони обмінялися інформацією про державну політику у сфері захисту прав осіб, які належать до національних меншин, в тому числі стану виконання завдань, визначених у Протоколі XIII засідання Комісії, констатуючи, що більшість із них було виконано.

У ході засідання сторони дійшли згоди у тому, що, відповідно до національних законодавств, вони і надалі докладатимуть зусиль задля створення на державному рівні належних умов для збереження і розвитку етнічної самобутності представників української національної меншини у Словацькій Республіці та словацької національної меншини в Україні; сприятимуть проведенню в Україні та у Словацькій Республіці науково-практичних заходів із питань захисту освітніх та культурних прав української національної меншини у Словацькій Республіці та словацької національної меншини в Україні; підтримуватимуть розробку і реалізацію спільних освітніх, культурних та наукових проєктів із питань, що становлять взаємний інтерес.

А ПИСАНКА – ЛЕМКІВСЬКА!

У Львові відбувся IX Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Лемківська писанка».

Велике писанкове свято упродовж трьох днів тривало у приміщенні Українського католицького університету, у дитячій школі народних мистецтв Сихівського району та в Музеї народної архітектури і побуту «Шевченківський гай».

До Львова приїхали майстри і майстрині писанкарства з різних куточків України, і саме ті, які мають стосунок до такого цікавого етносу, як лемки. Цей етнос до 40–50-их років минулого століття населяв Карпати (обидва схи-

ли Східних Бексидів між ріками Сяном і Дунайцем) у межах теперішньої Польщі, а також північний захід: від ріки Уж на Закарпатті до річки Попрад у Словаччині. А лемки вони тому, що часто у своїй розмові використовують слово «лем», що значить «тільки», «лише»... У 1943–1946 роках дві третини лемків (95 тисяч!) були виселені на територію УРСР, а решту трохи пізніше переселили на північно-західні землі Польщі... Нині лемки проживають в різних куточках України і намагаються підтримувати свої традиції, мову, культуру.

«Коли ми вперше поїхали на Всеукраїнський фестиваль писанки до Києва, то наша майстриня Марія Янко із дитми зайняла там перше місце, – каже директор дитячої школи народних мистецтв Галина Вихованська. – Ми побачили, що лемківська писанка маловідома в Україні, і почали її популяризувати. У нас більше знають гуцульську писанку, бойківську, покутську, а от лемківську – мало, бо ці люди були виселені зі своїх прабатьківських земель. Я теж лемкиня за походженням, мої батьки родом із сіл Прусик і Сянічок біля Сянока, їх пересели-

ли у 1946 році... Маю генетичну прив'язку до цієї традиції».

Лемківська писанка пишеться воском – технікою «від краплі»: тягнеться крапля воску, а від неї формується орнамент. Обов'язковими елементами є сонце, колоски і все, що пов'язане з хлібом. Є ластівки, жайворонки, рибки і різні символи, які мають певне значення, побажання кращої долі, доброго урожаю на весь наступний рік. Про це майстрині-писанкарки зі Львова, Києва, Тернополя, із різних районів цих областей – розповідали під час писанкового свята і показували, як візерунки наносити на яйце.

КОЛИ КЕРАМІКА СТАЄ МОВОЮ ДУШІ

Самобутня, оригінально виразна й чуттєво натхненна – талановита художниця-керамістка Ірина Марко нині карбує окремішню стежу в сучасній українській кераміці. 28 лютого мисткиня зустріла 50-ліття.

Художниця належить до потужної когорти львівських митців. Першими сходишками її творчого становлення були: відділ художнього оформлення Донецького державного художнього училища (1986), потім – відділ художньої кераміки Львівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва (1993, нині – Львівська національна академія мистецтв). Свого часу Ірина Марко працювала у творчій майстерні Львівської експериментальної кераміко-скульптурної фабрики. Архівні матеріали ліквідованого підприємства досі зберігають розроблені нею ескізи форми та декору глиняних виробів. Нині мисткиня творить у власній майстерні.

З 1987 року художниця-керамістка почала експонувати роботи на всеукраїнських та міжнародних

виставках. Твори Ірини Марко слугують окрасою провідних музеїв України, а також приватних колекцій України, США, Європи, Японії.

Окрема сторінка її творчості написана в Опішному – найвідомішому гончарному осередку України. З нагоди ювілею мисткині у виставковому залі Центру розвитку духовної культури Національного музею-заповідника українського гончарства відкрилася виставка творів кераміки, що презентує творчий доробок Ірини Марко з музейної колекції. Експозицію формують роботи, представлені під час національних виставок-конкурсів художньої кераміки «КерамПК в Опішному!» (2010–2013) та

художньо-виразальними можливостями глини, ангобів та кольорових полив, засвідчуючи відкритість світові, – широчинь своєї душі.

Посудина «Візерунки», представлена на виставці, – володар спеціального диплому «За декоративність» II Національної виставки-конкурсу художньої кераміки «КерамПК в Опішному!» (2010). За задумом авторки, декор форми символізує візерунки долі на долонях людини: «Тиха розмова, магія слів, сміх і шепіт, погляд, що запам'ятовується на тисячу літ, – це візерунки душ. День, осяяний сонячним промінням. День, ніби закреслений смугами дощу. День, утаємничений маревом туману. День, у якому з'являється щось дуже особливе і найочікуваніше, – це візерунки життя».

У роботі «Гарбузова пара» мисткиня вдається до медитації – у формі, декорі, трактуванні ідеї: «Обпалена південним сонцем, спрагла земля степу виколисала гарбузову планету – жовто-помаранчеве диво. Два гарбузи, вкладені в кошик, – як підсумок, крапка наприкінці твору, яким довго жив. Це як ризик, після якої лишається білий степ твого життя».

Ірина Марко належить до тих митців, яким відкрилася таїна глинотворчості. Сягнувши «земніту» лише в земному вимірі, вона творить своєрідні «талмуди» сприйняття Світу – на сьогоднішній і покоління майбутніх...

Жанна РІЗНИЧЕНКО,
інформаційна служба Національного музею-заповідника українського гончарства

Скульптура «Празвір»

II ІНТЕРСимпозіуму кераміки в Опішному «2011: 11x11» (2011).

Авторський стиль майстрині вирізняється особливим сприйняттям навколишнього світу. Глина в її руках перетворюється на філософську матерію, у якій вона втілює власні світоглядні міркування. У композиції «Серпень», яка здобула III премію «КерамПК в Опішному!» 2011 року, Ірина Марко майстерно поетизує

Композиція «Помічені сонцем»

Надія ПАСТЕРНАК
Фото Йосипа МАРУХНЯКА

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№ 13 (4739), 31 березня 2017 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року.

Свідомо про рестрацію КВ № 1026 від 26.10.1994 р.

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор: Євген БУКЕТ

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-62, cultandlife@gmail.com

Видавець: Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор: Андрій ШЕКУН

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65

Дизайн та верстка: Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат: ТОВ «Типографія "Від А" до Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40. Тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51

Розповсюдження і реклама:

Тел.: +38 (044) 498-23-64; +38 (097) 111-17-66

Редакція не публікує колективні листи та звернення. Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подас лише авторський погляд.

Передплатна ціна на 2017 р.:

3 місяці – 59,81 грн; 6 місяців – 138,54 грн.

Передплатний індекс: 60969

ISSN 2519-4429

Наклад 5 000

Ціна договірна

© СС ВУ «Культура і життя», 2017

